JURNALUL® S.F.

Premiul Convenţiei Europene de SF
euROcon '94

Anul IV Nr. 133; 30 August - 6 Septembrie
Săptăminal de cultură
SF, HORROR ŞI FANTASY
16 pagini - 250 lei

RAY BRADBURY

În numărul viitor amănunte despre Conventia Mondială de SF de la GLASGOW

MIHAIL GRĂMESCU

SF-UL ŞI ELITA

1. Ca literatură şi artă de idei, SF-ul este o formă de manifestare şi expresie a spiritului elitei aristocrat-plebee a burgheziei intelectuale parvenite contemporane. Preponderent a intelectualităţii şi pentru intelectuali.

SF-ul nu are şi nu a avut (conjunctural politic) decît în aparenţă un caracter „popular şi laic" – prin temele abordate (ştiinţifice, filozofice, religioase, politice) necesitînd întotdeauna un nivel elevat de complex de pregătire nu numai al autorilor, dar şi al publicului, fiindcă, în afara formelor sale „popularizatoare", la majoritatea scrierilor din această categorie nu au avut şi nu au acces, de fapt, nici prin terminologia folosită, nici prin ideile vehiculate „masele largi" – plebea, ca să zicem aşa, decît cam în aceeaşi măsură în care ar avea acces la lucrările de specialitate. SF-ul este de cele mai multe ori o manifestare şi o expresie a pluralităţii şi interdisciplinarităţii spiritului globalist.

Mai ales „la noi", prin SF se înţelege un conglomerat cultural, un spaţiu hibrid social-artistic. De sorginte romantică prin componenţa fantastică, prin primatul acordat sentimentului precum şi prin cultivarea poeziei spaţiului şi culorilor, SF-ul are un pronunţat caracter protestatar social, atunci cînd nu este al Puterii. El „militează" şi „ia atitudine", conform unui „romantism revoluţionar" (inspirat de marii precursori: Verne şi Wells) cu o tinereţe revolută, împotriva marilor tare ale secolului tehnologizării masive – poluarea, înarmarea, războiul global.

Însă o încadrare strictă a SF-ului în neoromantism ar fi, desigur, limitativă fiindcă prin caracterul său plural, polisemantic al componentei *ştiinţifice,* el ia adesea aspecte academiste (nu academice!) dezvoltînd un limbaj ştiinţific-moral, mimîndu-l pe cel ştiinţific sau ajungînd pînă la note de un neo-clasicism baroc sau pînă la experimentalism, textualism, speculaţie filozofică sau filozofia ştiinţei. În sfîrşit, ar mai putea fi consemnate şi unele orientări spre un fel de realism sau naturalism al fantasticului, într-o încercare de a conferi verosimilitate insolitului.

Alternanţa între claritatea de expresie (absolut necesară tratării ipoteticii cu caracter ştiinţific sau pseudo-ştiinţific) şi confuzia controlată a fecundităţii artistice îi este caracteristică – o inconsecvenţă duală exprimînd poate cel mai fidel schizoidismul spiritualităţii moderne. Există un „dublu adevăr" al conştiinţei de sine şi al visului acestui sfîrşit de mileniu – o încununare superbă ca un corolar al scolasticii medievale utopiste. Nu rareori autorii SF se ambalează în dizertaţii retorice aventuriere fascinante care încearcă, în spiritul filozofiei paradoxurilor, să demonstreze prin orice mijloace (plastice, artistice sau speculative, ştiinţifice sau paraştiinţifice) inversul a ceea ce bunul simţ empiric este dispus să recunoască fără reţineri drept evident. Pentru a ilustra afirmaţiile mele voi cita texte precum *Cronicile Marţiene* ale lui Bradbury, scrise mult după ce popularizatorii oficiali ai ştiinţei se complăceau în iluzia că au impus universal, o dată pentru totdeauna, dogma că Marte e sterp şi nu are nici o istorie trecută, prezentă sau viitoare a vreunei forme de viaţă.

Prin atitudinea lor dialectică, sceptică sau contestatară, autorii SF au fost şi rămîn, probabil, printre cei mai fervenţi apărători ai libertăţii de creaţie şi expresie literară. Ca un reflex antiautoritar sau ca o atitudine faţă de Puterea oficial instituită. Un act demiurgic ambiţios, uneori satanic, alteori mistic, ale cărui împliniri dovedesc că în artă nu arareori „făcătura" poate fi mai convingătoare emoţional decît „natura" şi „evidenţa".

Se poate spune că, în dezbaterea ideologică între idealism şi materialism, SF-ul a reprezentat o atitudine „frumos-idealistă" de pe chiar „redutele" materialismului.

Aprofundînd paralela cu „floarea albastră" a Stürm und drangului, SF-ul se împarte, şi el, într-o aripă „revoluţionară" (a Utopiilor de origine şi factură socialistă) şi într-una echivalentă „romantismului reacţionar german" (distopiile) de factură „aristocratic-revanşardă" – oricum, ambele aripi intelectualist-elitarde.

2. Pe de altă parte, pentru o localizare a SF-ului în contextul literaturii şi artei generale nu trebuie omis caracterul lui didactic şi pedagogic. Pornind de la încercări de popularizare cu mijloace artistice a „celor mai noi cuceriri ale ştiinţei şi tehnicii contemporane", SF-ul a evoluat lărgindu-şi sfera tematică, treptat, şi asupra zonei ştiinţelor de frontieră, iar artistic spre forme elaborate estetic. Însă purismul caracteristic intenţiei iniţiale a rămas pregnant, iar încercările de ultimă oră de a transforma opţiunea SF într-o formă „populară" de expresie prin concesii făcute economismului de tarabă şi aşa-zisul „gust public" pentru vulgar (sexfiction, porno, cyberpunk) au îndepărtat publicul specific ducînd în fapt la exact inversul de intenţie al manevrei, adică la o scădere drastică a tirajelor de la ordinul sutelor de mii de exemplare (cum era, de exemplu, cazul Almanahului Anticipaţia) la numai cîteva mii – desigur, nu trebuie eliminaţi dintre cauzele acestor prăbuşiri de piaţă şi alţi factori postrevoluţionari – la noi – creşterea preţurilor, degradarea nivelului vieţii, starea de anomie tranzitorie. Formele SF „degradate" au produs o mutaţie negativă la nivel tematic, în locul apolinicului aşteptat de publicul consacrat al SF-ului fiind oferit un dionisiac mult mai sărac ideologic. Reorientarea către subcultură din ultimii ani nu a cucerit nici vulgul, care a rămas opac la subtilităţile filozofice şi politice sau religioase, nici publicul tradiţional – în majoritate format din elevi, studenţi şi profesori, intelectuali sau persoane cu aspiraţii intelectuale – care s-au simţit lezaţi în moralismul firesc şi specific instituţiilor de educaţie şi cultură.

Parafrazînd o cunoscută expresie la modă mi-ar place să pot afirma că: „SF-ul viitorului mileniu va fi moral, sau nu va mai fi deloc".

Ar exista, deci, o oarecare corespondenţă între SF şi literatura moralistă.

3. Frondă sau oportunism. Ca oglindă pozitivă sau negativă a fenomenologiei ştiinţifice, SF-ul adoptă sau respinge şi poziţia socială a acesteia, împărtăşindu-i, însă, în ambele variante, destinul social.

Nu este vorba aici de acea ştiinţă a artei (generală creaţiei artistice), fiindcă există şi o astfel de ştiinţă, ci de o accepţiune generală a ştiinţei ca atare, schelet tematic nuanţînd SF-ul în orientări distincte soft şi hard. Tot legat de ştiinţificul SF-ului se reliefează un alt aspect specific acestui spaţiu literar: în vreme ce arta generală este, se pretinde şi se vrea a fi o zonă spirituală de minimă entropie în vederea acelui „exegi monumentum" menit să sfideze timpurile, SF-ul este o formă de artă cu mare perisabilitate, a cărei durabilitate se află în raport direct de intercorelaţie cu destinul istoric al ipotezelor ştiinţifice care i-au stat la baza germinării ideii şi pe care le ilustrează.

Dar poziţia ştiinţei oficiale este, adesea, dogmatică şi, prin aceasta oportunistă faţă de Putere. Pînă la Galileo Galilei, marile idei ştiinţifice ale lumii au fost impuse conştiinţei publice şi şcolii prin metoda sacrificiului fondator, după modelele religioase. Ca să se impună modelul propus de Kepler a fost nevoie de sacrificiul pe rug al lui Giordano Bruno, sanctificat de papalitate în secolul nostru.

A accepta ştiinţa unei epoci drept infailibilă reprezintă un academism oportunist, adesea la fel de dezgustător ca oportunismul politic şi cu nimic mai puţin primejdios spiritual şi social. Acceptarea acestui oportunism fără a lua nici o măsură de protecţie socială a dus, dacă ne luăm după constatările multor sociologi americani, la o adevărată cretinizare în masă, în forme aproape misticoide de „cult al televizorului". Politicienii mas-media au constatat de mai multă vreme că aceste forme contemporane de îndoctrinare, alienare, stupiditate programată propagandistic şi schizoidism induse mai cu seamă de avalanşa de reclame, publicitate, ştiinţă oficială şi politică de propagandă nu poate fi combătută decît printr-o contra-propagandă eliberatoare care să reliefeze caricatural absurdităţile cuprinse în reţelele girate de autoritatea oficială – furnizoare de „adevăruri incontestabile" de duzină impuse pieţii prin persuasiune. „Adevărurile" propagandei (mai ales ale celei oficiale, care beneficiază de autoritatea Puterii) sînt cel mai adesea periculoase pentru spiritul neamurilor şi pentru starea lor de sănătate mintală. Aşa cum consemna cu vreo douăzeci de ani în urmă Herbert Marcuse în *Omul Unidimensional,* un neadevăr, chiar flagrant, repetat de suficiente ori sfîrşeşte prin a se impune ca adevăr imuabil. Tiraniile moderne au probat valabilitatea acestei constatări.

Din punct de vedere social, cel puţin în Est, SF-ul a jucat, pe cît posibil, rolul unei astfel de contra-propagande ideologice eliberatoare a spiritului din corsetul minciunilor unanim-acceptate ale secolului.

O formă de expresie a filozofiei în artă şi a artei în spaţiul filozofic, SF-ul şi-a conceptualizat universul între iraţionalism şi credinţă ca o formă de mit modern plural, care se autoneagă pe sine cu fiecare creaţie – un mit cu Facerile sale, cu Carele lui Divine şi cu Apocalipsele lui – dar, în acelaşi timp, ca expresie a raţionalismului acestui secol. Între libertate şi necesitate, SF-ul reprezintă una dintre oglinzile încifrate ermetist pentru ideologiile epocii pe care o reprezintă şi, în acelaşi timp, o replică la ele. SF-ul este o formă cristalizată în opere concrete de manifestare şi expresie a inconştientului colectiv incitînd la o veritabilă psihanaliză cu scop de terapie socială pentru decodificare.

Cel puţin pentru Europa de Est, literatura SF a fost moştenitoarea, păstrătoarea, depozitara şi continuatoarea tradiţiei luptei Universalilor din scolastica medievală, preluată printr-o filieră de sorginte iluministă. Fluctuînd între cele două poziţii posibile, SF-ul a optat cînd pentru frondă, cînd pentru oficiu.

Depăşind limitele literaturii şi artei, el s-a manifestat ca un fenomen social complex, consemnat de unii observatori (printre care se număra şi răposatul Dan Merişca) drept un veritabil „modus vivendi". Un univers în sine, un stat în stat, cu problematica sa proprie şi cu auto-dezvoltarea şi auto-generarea sa într-o lentă, dar evidentă expansiune. Dintr-un anumit punct de vedere, SF-ul este şi o STRUCTURĂ printre structurile societăţii moderne, culturală şi istorică. *UN CONTINUUM.*

Realitate şi artă, lume fizică şi idee modelatoare, Fandomul este o casă experimentală a convingerilor şi opţiunilor unui grup social şi cultural. Iar SF-ul o casă a spiritului, pe care spiritul o oglindeşte şi care oglindeşte spiritul. Structura acestei opere de ansamblu, creaţie plurală unidirecţionată în intenţii – este o oglindă a structurii spirituale a autorilor (a fiecăruia dintre ei în parte, ca personalitate şi individualitate manifestîndu-se în text şi prin text) DAR ŞI A SPECTATORILOR acestui act de creaţie angajat (adesea manifestîndu-se, aşa cum remarca Voicu Bugariu cîndva, ca o literatură de factură manieristă).

4. Întrucît a fost amplu dezvoltată de critică, doar voi aminti aici o altă abordare posibilă a SF-ului prin încadrarea lui la estetica basmului. Florin Manolescu a sintetizat în lucrarea sa de diplomă această interpretare, de care însă nici generaţia „în blugi" – Colin-Hobana-Rogoz nu era străină – într-o manieră foarte asemănătoare tradiţiei călinesciene.

Totuşi o atare abordare, cred eu, nu conferă şi nu poate conferi o comprehensiune de ansamblu a fenomenului studiat, fiindcă exclude de la început din cercetare aspectele de estetică economistă, politică şi filozofico-religioasă ale SF-ului şi nu

JURNALUL® SF

PREMIILE
CONVENŢIEI NAŢIONALE
DE SF 1993 - PLOIEŞTI
CONVENŢIEI EUROPENE
DE SF 1994 - TIMIŞOARA
GEOVALY SRL - BUCUREŞTI
(activitate promoţională)
CONVENŢIEI NAŢIONALE
DE SF 1994 - BAIA MARE

COLECTIVUL DE REDACŢIE :

Adrian BĂNUŢĂ
(REDACTOR ŞEF)

Număr realizat de:
Nicolae C. ARITON,
Ionuţ BĂNUŢĂ,
Remus CERNEA,
Mihail GRĂMESCU,
Isabela ION,
Cristian IONESCU,
Dan POPESCU,
Liviu RADU,
Don SIMON,
Cătălin TENIŢĂ,
Florin Mircea TUDOR.
(REDACTORI)

ADRESA REDACŢIEI:
Şoseaua Bucureşti-Ploieşti,
nr. 25-27, sector 1, Bucureşti
Tel. 2107136, 2109366,
2109946

RĂSPUNDEREA MATERIALELOR INFORMATIVE REVINE AUTORILOR

Tehnoredactare computerizată
Adrian şi Ionuţ BĂNUŢĂ
Culegere:
Alina LEON
Corectură:
Liviu SURUGIU
Cătălin TENIŢĂ
Montaj offset:
Mariana SEBE
Silvana GREERE

JURNALUL S.F. este înscris în Catalogul Presei la poziţia 2.128. Abonamentele se pot face la orice centru RODIPET. Cititorii din străinătate se pot abona prin RODIPET SA PO BOX 33-35, telex 11995 Telefax 3129432 Bucureşti - România Piaţa Presei Libere nr. 1

Acest săptămînal face parte din reţeaua naţională a publicaţiilor JURNALUL
Editat de S.C. JURNALUL S.A.
Tipărul executat la INTACT

înreliefează în nici un fel concordanţa formei cu fondul, omiţînd a pomeni ceva structuralizator cu privire la caracterul experimental la nivel lexical, semantic şi estetic al aproape tuturor scrierilor din domeniu.

5. Şi, în sfîrşit, aş consemna în continuare propria mea contribuţie în încercările de abordare teoretică a fenomenului literar SF – aspectul de literatură istorică, sau pseudo-istorică al celor mai multe texte SF.

Chiar atunci cînd nu avem de-a face cu dis-cronii (cum ar fi cazul *Răbdării Timpului*, să zicem) şi chiar cînd nu expune evenimente insolite reale, imaginare sau ipotetice din zona paleoastronauticii (cum face Kernbach, să zicem, în *Luntrea Sublimă)* SF-ul tot este în multe dintre aspectele sale concrete (mai ales în utopii, distopii şi politic-fiction) o formă specifică a literaturii istorice, narînd, în opţiunea SF, despre evenimentele unor posibile (sau imposibile) spaţii şi timpuri viitoare, în ultimă analiză tot atît de imaginare şi metaforice sau parabolice la adresa prezentului) din punct de vedere artistic ca şi acelea conceptualizate şi propuse de creatorii de literatură istorică. Aşa cum „istoria" prezentată de un contemporan, oricît de documentată ar fi ea, rămîne tot o „falsă istorie" de referinţă, care nu a existat niciodată ca atare în forma imaginată de autor, şi „viitorul" propus de SF este la fel de iluzoriu şi prezumtiv, fără nici o legătură cu conceptul ştiinţific de viitor, ci doar o imagine virtuală prezentă a unei lumi imaginare, artistice, propusă de autor drept cadru al acţiunii narate.

Istoria, în concepţia şi accepţiunea unei majorităţi covîrşitoare a specialiştilor ei, ESTE aşa cum o prezintă şi O FAC SĂ FIE marii autori agreaţi de mase. Probabil că un fenomen destul de asemănător se petrece şi cu viitorul.

Filozoful istoric polonez Adam Shaff constata surprins, în *Istorie şi Adevăr*, referitor la Revoluţia Franceză că se păstrează, social şi cultural, mai multe versiuni paralele şi contradictorii ale ei – simultane, deşi antinomice – diferind în funcţie de clasa socială, gruparea economică sau orientarea politică a istoricului sau autorului. Acelaşi fenomen se petrece, probabil, şi în cazul istoriei despre viitor. Nu există un singur viitor, ci viitoruri posibile, paralele. Ba chiar aş risca, de la evenimentele din 1989 încoace, afirmaţia că nu există nici măcar *un singur prezent*, ci mai multe *prezenturi*. Lumi alternative care se întrepătrund şi coexistă simultan spre a se desfăşura în fiecare clipă în mai multe variante (interpretative şi opţionale) pentru diferiţii observatori, sau chiar şi pentru acelaşi observator în diferitele lui dispoziţii şau momente ale evoluţiei spirituale şi culturale. Ca într-un fel de scenariu de povestire SF. Dar să fie vorba oare de o povestire SF, sau aşa e realitatea? Arta oglindeşte realitatea, sau realitatea ilustrează deificînd arta? Stupefiat, Borges constata că, de fapt a doua formulă este, de fapt, cea exactă.

6. Bombardamentul informaţional al ultimului sfert de veac a făcut ca arta să devină din ce în ce mai inaccesibilă pentru cei mai mulţi reprezentanţi ai societăţii moderne, în raport invers cu popularizarea ei. Receptarea artei impune un CONTEMPLATIO, o atitudine împiedicată să se manifeste de consumatorismul societăţii moderne. Mulţi dintre contemporanii noştri, cei mai mulţi, arareori nici nu înţeleg măcar „modul de folosinţă" şi receptare al obiectului estetic, ce e el şi ce aşteaptă. Mulţi dintre contemporani au pierdut sensul Artei. Consumatorismul a impus o estimare cantitativă, industrială, a obiectului estetic, iar cultura de mase şi popularizarea au generalizat o atitudine menajeră faţă de operă, care exprimă impietate şi deci neînţelegerea acesteia ca artă, ci ca decor. Marea Artă a devenit modest fond muzical, pictural-decorativ, design, ambalaj pentru informaţie – s-a degradat, deci, accepţiunea de *capodoperă* ca element central al unei trăiri mai intense decît viaţa banală de zi cu zi. Apoi, creşterea cantităţii consumate, „ingurgitate", am putea spune, a impus o accelerare a ritmului de asimilaţie care a indus o anumită superficialitate în receptare. Pentru a contracara acest cusur al receptorului modern, arta trebuie să-şi crească doza de *explicit*, ceea ce degradează însuşi conceptul de operă de artă, care presupune subtilitate, persuasiv, evanescent şi inefabil.

Se impune grosierul, vulgarul, popularul.

Şi, iar, se produce o mutaţie tot mai flagrantă la nivelul loisirului de la planul Galaxiei Gutenberg, la cel al Galaxiei Marconi – de la nivelul artei participative intelectual prin interpretare şi replică, la nivelul unei forme de expresie care-l respinge pe spectator şi se abstrage părerii lui şi aprecierii sale. Poziţia pasivă în faţa operelor Galaxiei Marconi interzice orice aport de intelect sau iniţiativă din partea spectatorului. Cu o carte comunici – o carte o interpretezi, aprofundînd-o într-un schimb de replici al unui dialog permanent. Fiecare pagină asimilată se deschide interpretativ, făcîndu-te mai deştept prin deducţiile pe care le poţi abstrage pe marginea textului IMPLICIT pe care îl descoperi – în timp ce arta de tip Marconi este leneşă spiritual şi EXPLICITĂ. Se asimilează o formă de expresie nonconceptuală, asemenei unei hrane gata mestecate de altcineva.

Iar dezvoltarea pe principiul specializării excesive în formarea culturală – prin şcolarizările pentru meseriile contemporane, duce la un soi de disformism intelectual, lăsînd în pagină zonele nestimulate, care rămîn de cele mai multe ori într-o fază de infantilism tardiv. Omul modern este aproape un primitiv care a învăţat să se descurce printre elementele de decor ale unei lumi potopite de tehnica supersofisticată, ca prin hăţişurile unei jungle mecanice, artificiale. Prin această condiţie a sa, nouă, i se îngrădeşte mult şansa adaptării la lumea aceasta ca întreg şi ansamblu. Scos uneori din contextul său tehnic uzual se vădeşte fragil şi vulnerabil. Inadaptat şi inadaptabil. Fiindcă îi lipseşte viziunea globală, de ansamblu. Nici unul dintre noi nu mai cunoaştem cu adevărat şi nu mai înţelegem decît secvenţa de realitate abituală şi sculele cu care avem treabă în mod direct, iar uneori nici pe acestea în profunzime. Ceea ce duce la o concepţie despre lume mai „magică" decît chiar a strămoşilor noştrii. Realitatea modernă este din ce în ce mai incomprehensibilă, şi în faţa ei omul sfîrşitului de mileniu este din ce în ce mai perplex.

În acest context, SF-ul se manifestă ca o încercare de reintegrare spirituală a viziunii despre lume şi univers. O manifestare practică a unui ARS CONJECTANDI abstract. Prin Utopie, se conformează prescripţiei Apostolului de a propune „o lume mai bună"; prin distopie oferă viziuni primejdioase ale coşmarului care a invadat realitatea şi în care ne scufundăm; prin discronie şi ucronie se manifestă ca o confruntare a conştiinţei-de-sine contemporane cu spiritul veacurilor care au precedat-o.

SF-ul se manifestă ca o „clădire în spirit". În cadrul politic al momentului, el oscilează între aspectul de cultură oficial instituită, dominantă, a Puterii, şi aspectul de cultură de opoziţie. Iar în contextul ideologic al realismelor (fie socialist, fie „fără limite", cum este cel garodist) – dincolo de aspectul formal al unor opere nespecifice, se plasează cel mai adesea în continuarea atitudinii artei pentru artă.

Faţă de celelalte forme de expresie ale artei „laice", SF-ul încearcă mereu să-şi rezerve o anumită severitate academică.

Dincolo de pedanteria academistă a unor creaţii, SF-ul este o dinamică a spiritului „american", imperial şi holistic, sau a spiritului naţional confruntîndu-se cu spiritul american. Plecînd de la aculturaţie (adică de la radiaţia unei culturi stranii, exotice), el s-a manifestat cosmopolit ca o asimilaţie culturală care şi-a creat, treptat, un spaţiu propriu naţional. Din acest punct de vedere şi-a probat fecunditatea intelectuală prin dezvoltarea în cultura tradiţională şi în limbă a unui teritoriu semantic nou, inedit, în care s-au deschis şi înfiripat şi spaţii inedite ale spiritului şi pentru spirit.

7. De la estetica urîtului la estetica tradiţională SF-ul şi-a manifestat originalitatea restructurantă a tradiţiei de la care a plecat. Iar din punct de vedere al tehnicii artistice se poate constata că, atunci cînd nu a fost vizualistă, literatura SF a fost estetică. Speculaţia filozofico-ştiinţifică sau religioasă manifestîndu-se într-un peisaj înrudit cu modelele mainstream ale suprarealismului (*underground*-ul din terminologia anglosaxonă definit de Arthur Koestler în „The Act of Creation") ca „peisagistică" SF sau în experimentele de dicteu automat, în vreme ce majoritatea fiinţelor propuse sau imaginate au un aer expresionist, dar sunt împrumutate din universul unui baroc neo-clasic, rococo.

8. Ca orice elitism, SF-ul epatează sau încearcă să epateze printr-o terminologie exotică, prin cunoştinţe de ultimă oră, sau prin informaţii din domenii neobişnuite. Oscilînd, ca atitudine, de la naivitatea fascinaţiei tehnice, la tentativele psihologiste de a se transforma în mijloc de programare socială în slujba Puterii, sau împotriva acesteia, SF-ul rămîne, prin tematica şi lexicul folosit, o artă preferată şi specifică „mînecuţelor albe", protipendada cibernetico-funcţionărească galbreithiană a epocii tehnocrate cu carater ludic şi major în acelaşi timp.

Erată:
Povestirea „LADA" publicată în numărul trecut al Jurnalului SF

RAY BRADBURY

MAŞINA ZBURĂTOARE

Cu patru sute de ani înainte de Christos, pe cînd în umbra Marelui Zid, pe tronul Chinei stătea Împăratul Iuan şi cîmpiile înverzeau pline de prospeţime sub ploile bogate, iar recolta se cocea în pace, oamenii nu erau nici exagerat de fericiţi, nici foarte trişti.

În prima zi a celei dintîi săptămâni, din cea de-a două lună a noului an, Împăratul Iuan tocmai îşi sorbea ceaiul, răcorindu-se cu evantaiul în bătaia vîntului cald, cînd un slujitor se apropie în fugă, strigînd de departe:

– O, Împărate! Împărate, s-a întîmplat o minune!

– Da, spuse Împăratul, astăzi este o vreme cu adevărat plăcută.

– Nu, nu, s-a întîmplat o minune! întări slujitorul, făcînd temenele.

– Ceaiul e bun, asta chiar e o minune.

– Nu, nu, Înălţimea Voastră!

– Păi atunci lasă-mă să ghicesc: a răsărit Soarele şi a început o nouă zi. Sau marea e albastră. Ar fi cea mai mare minune.

– Înălţimea Voastră, un om zboară!

– Cum?

Evantaiul din mîna Împăratului încremeni.

– L-am văzut în aer, are aripi şi zboară! l-am auzit vocea, pe cînd striga din cer şi cînd am privit în sus, am văzut un zmeu cu un om în gheare, un zmeu din hîrtie şi din bambus, de culoarea soarelui şi a ierbii.

– Este încă devreme, zise Împăratul, şi tu tocmai te-ai trezit din somn.

– E devreme, spuse omul, da' ce-am văzut am văzut. Veniţi, Înălţimea Voastră, şi vedeţi!

– Stai aici, lîngă mine, zise Împăratul. Bea un ceai. Pentru că dacă este adevărat, trebuie să fie o privelişte foarte ciudată, un om care zboară. Ţie îţi trebuie timp ca să gîndeşti cele văzute, mie ca să mă pregătesc pentru ce voi vedea.

Au băut ceaiul.

– Vă rog, veniţi, zise în cele din urmă slujitorul, altfel va dispare.

Împăratul se ridică îngîndurat.

– Arată-mi ce ai văzut!

Au ieşit în grădină, au trecut peste o cîmpie şi un pod, au traversat o pădurice, oprindu-se în vîrful unui deal.

– Acolo! strigă slujitorul.

Împăratul privi spre cer. Şi pe cer, atît de sus încît abia se putea zări, rîdea cineva; omul purta aripi din bambus şi hîrtie colorată, zburînd acolo sus ca un fel de pasăre mai mare, ca un zmeu tînăr în împărăţia zmeilor cei bătrîni.

Cuvintele omului ajunseră la ei odată cu vîntul răcoros de dimineaţă:

– Zbor! Zbor!

Slujitorul îi făcu semn cu mîinile.

– Zbori! Zbori!

Împăratul Iuan stătea nemişcat. Privea Marele Zid, care tocmai se ivea din ceţurile dimineţii pe înălţimile munţilor verzi din depărtare; la acel minunat şarpe din piatră care se întindea de-a lungul întregii ţări. La Marele Zid care, din vremuri străvechi, a păzit poporul de hoardele duşmane, veghind pacea milenii de-a rîndul. Şi văzu oraşul trezindu-se.

– Spune, l-a mai zărit cineva pe omul ăsta zburător?

– Eu sînt singurul, zise slujitorul zîmbind.

– Hai, vino jos, vino jos! Împăratul vrea să te vadă! strigă slujitorul, cu mîinile făcute pîlnie. Pe cînd omul începu să coboare, purtat de vînt, Împăratul scrută împrejurimile. Zări în depărtare un ţăran, ieşit la cîmp dis-de-dimineaţă, care privea şi el cerul. Îşi notă locul în care acesta se afla. În scîrţîit de bambus şi foşnete de hîrtie, omul zburător atinse pămîntul. Păşi cu mîndrie în faţa Împăratului şi, cu maşinăria în spate, făcu o plecăciune stîngace.

– Ce-ai făcut? îl întrebă Împăratul.

– Am zburat spre cer, Înălţimea Voastră – răspunse omul.

– Te-am întrebat, ce-ai făcut?

– Dar tocmai v-am spus! răspunse, încordat, omul zburător.

– N-ai spus nimic.

Împăratul pipăi, cu mîna-i uscată, hîrtia fină cu miros răcoros şi aparatul ce aducea a pasăre.

– Nu-i aşa că e frumoasă, Înălţimea Voastră?

– Da, e frumoasă.

– Este singura din lume, omul zîmbi. Eu am inventat-o!

– Singura ?

– Pot să jur că aşa-i.

– Şi, în afară de tine, mai este cineva care cunoaşte secretul?

– Nimeni. Nici măcar soţia mea, pentru că ar fi zis că am înnebunit. Ea crede că am lucrat la un zmeu. Într-o noapte, m-am trezit şi m-am îndreptat spre stîncile din zare. iar cînd soarele a răsărit şi a început să bată vîntul de dimineaţă, mi-am luat inima în dinţi şi m-am aruncat de pe cea mai înaltă stîncă. Şi am zburat! Iar soţia mea nu a aflat nimic, Înălţimea Voastră.

– Asta-i norocul ei, zise Împăratul. Să mergem!

S-au întors la palat. Soarele începea deja să dogorească şi pajiştea mirosea plăcut. Cei trei se opriră în mijlocul marii grădini. Împăratul bătu din palme:

– Garda!

Gardienii se apropiară în grabă.

– Să vină călăul!

– Ce-i asta?! strigă zburătorul şi lacrimile porniră a-i curge pe obraji.

– Vedeţi, acest om a construit o maşină zburătoare, zise Împăratul, şi tot el este cel care ne întreabă ce a făcut. El nu ştie. Pentru el, singurul lucru important a fost să o construiască, dar pentru ce, asta nu mai ştie, şi nici ce poate ea să facă nu ştie.

Cu paloşul în mînă, gîdele se apropie grăbit. Se opri; faţa-i era acoperită de o cagulă albă, iar muşchii umflaţi ai braţelor îi tresăltau nerăbdători.

– Un moment, zise Împăratul. Se îndreptă spre o masă din apropiere, pe care se afla o maşinărie ciudată. Cu o cheiţă purtată la gît, Împăratul trase mecanismul de ceasornic al măşinăriei, după care o porni. Era o grădină minusculă, făurită din aur şi pietre preţioase. Cînd începu să funcţioneze, păsărelele cîntară în pomişori, urşii se plimbară prin pădurea miniaturală şi omuleţii fugiră de colo-colo, de la soare la umbră, răcorindu-se cu evantaie microscopice, ascultînd cîntecul păsărelelor de smarald sau adăstînd pe lîngă fîntîna mică, dar zgomotoasă din preajma grădinii.

– Aşa-i că e frumoasă? întrebă Împăratul. Şi dacă mă vei întreba ce-i cu asta, îţi voi putea răspunde foarte exact. Am pus păsările să cînte, pădurile să foşnească, oamenii să se plimbe prin pădure ca să savureze cîntecul păsărilor şi umbra pădurii. Asta-i ceea ce am făcut.

– Dar, Înălţimea Voastră! strigă omul disperat, cu lacrimile curgîndu-i pe faţă. Şi eu am făcut ceva asemănător! Am descoperit frumuseţea! Am zburat prin vîntul dimineţii. Am privit casele şi grădinile de dedesubt. Am inspirat briza mării, ba chiar am zărit marea, dincolo de munţi, de acolo, de sus. Şi am dat din aripi ca o pasăre; ah, nu există cuvinte care să arate ce frumos e acolo sus cerul, cum te poartă vîntul ca pe un fulg şi ce mireasmă are cerul de dimineaţă! Şi cît de liber se simte acolo omul! E frumos, Înălţimea Voastră, e minunat!

– Da, încuviinţă trist Împăratul. Sigur că ai dreptate. Pentru că am simţit cum sufletul meu se înalţă împreună cu tine şi mă întrebam oare cum o fi să zbori. Cum arată, de sus, ţinuturile cele îndepărtate? Şi casele mele, oamenii mei? Ca furnicile? Şi cum arată oraşele văzute de la aşa o distanţă?

– Atunci cruţă-mi viaţa!

– Dar sînt vremuri, zise Împăratul şi mai întristat, cînd omul e obligat să renunţe la frumuseţe ca să păstreze ceea ce are. Mie nu-mi este teamă de tine, ci de un alt fel de om.

– Şi cine-i acel om?

– Un altul, care te-a văzut şi care, din bambus şi hîrtie, şi-a construit o maşină zburătoare asemănătoare. Un om cu privirea vicleană şi cu inima neagră. Mi-e frică de acel om.

– Dar de ce? De ce?

– Cine ar îndrăzni să spună că, într-o anumită zi, un asemenea om nu va zbura spre cer cu o maşinărie din bambus şi hîrtie, trecînd Marele Zid, după care va arunca cu pietre peste oraşe? întrebă Împăratul. Nimeni nu îndrăzni să mişte, nu răspunse nimeni.

– Să i se taie capul! zise Împăratul.

Călăul fulgeră cu barda-i argintie.

– Maşina zburătoare şi inventatorul ei să fie arse şi cenuşa lor îngropată! ordonă Împăratul.

Slugile se îndepărtară ca să îndeplinească poruncile. Împăratul se întoarse spre sluga care i-a dat de ştire despre omul zburător.

– Tu să-ţi ţii gura. Totul a fost un vis, un vis frumos şi trist. Iar ţăranului de pe cîmp care a văzut toate astea, să-i spui că ar fi mai bine să creadă că totul a fost o închipuire. Pentru că dacă se va afla, voi doi nu veţi mai avea mult de trăit!

– Sînteţi milostiv, Înălţimea Voastră!

– Nu sînt milostiv, zise bătrînul împărat -slugile ardeau maşinăria din bambus şi hîrtie, fumul gros şi negru înălţîndu-se spre cer-Nu, nu sînt milostiv; însă mi-e frică şi mi-e sufletul greu.

Soldaţii săpau o groapă şi puneau în ea cenuşa.

– Ce contează viaţa unui singur om în comparaţie cu cea a unui milion?

Îşi luă cheiţa de la gît şi încărcă din nou mecanismul pădurii miniaturale. Privi Marele Zid, ce se întindea peste cîmpi, peste oraşul liniştit, pajişti, rîuri şi lacuri. Oftă. Maşinăria porni: omuleţii prinseră a se plimba prin pădurice, păsărelele începură să cînte şi trilurile se ridicară spre cerul în miniatură.

– Ah, oftă Împăratul, închizînd ochii. Priveşte păsările, priveşte păsările!

Traducere Bartalis Martin

R de la... Ray

Ray Bradbury s-a născut în Waukegan, Illinois (SUA) în anul 1920. Tatăl său, electrician la liniile de înaltă tensiune, negăsind de lucru în timpul depresiunii din 1929, s-a mutat împreună cu familia la Los Angeles, dar imaginea locurilor natale a rămas în povestirile fiului său. RB a descoperit fandomul SF în 1937, întîlnindu-i pe Ray Harryhausen, Forest J. Ackerman și Henry Kuttner, iar în 1939 a început publicarea fanzinului *Futuria Fantasia.* Ca profesionist, prima povestire i-a fost cumpărată de către Henry Hasse pentru *Super Science Stories,* în noiembrie 1941. În acel an, el a întîlnit o seamă de profesioniști ai SF-ului, printre care Leigh Brackett, care l-a îndrumat în tehnica scrisului.

Din 1943, stilul lui RB începuse deja să se formeze: poetic, evocativ, cu o simbolistică apăsată și puternice elemente nostalgice, cu ușoare tente macabre uneori – opera lui a înclinat întotdeauna mai mult spre fantastic și horror decît spre SF.

Multe dintre primele povestiri ale lui RB, majoritatea scrise între anii 1943-47 au fost adunate în primul său volum, *Dark Carnival.* Cîteva dintre ele apăruseră deja în revista *Weird Tales.* În volumul următor, *The October Country,* doar patru povestiri erau inedite, celelalte fiind preluate cu modificări. Deși unele dintre aceste povestiri conțin elemente SF, ele pot fi descrise mai degrabă ca fiind stranii, supranaturale. În acei ani, RB a folosit, ocazional, cîteva pseudonime; a apărut în reviste non-SF sub numele de Edward Banks, William Elliot, D.R. Banat, Leonard Douglas, Leonard Spaulding și a scris o povestire, *Referent* (1948), sub numele de Brett Sterling.

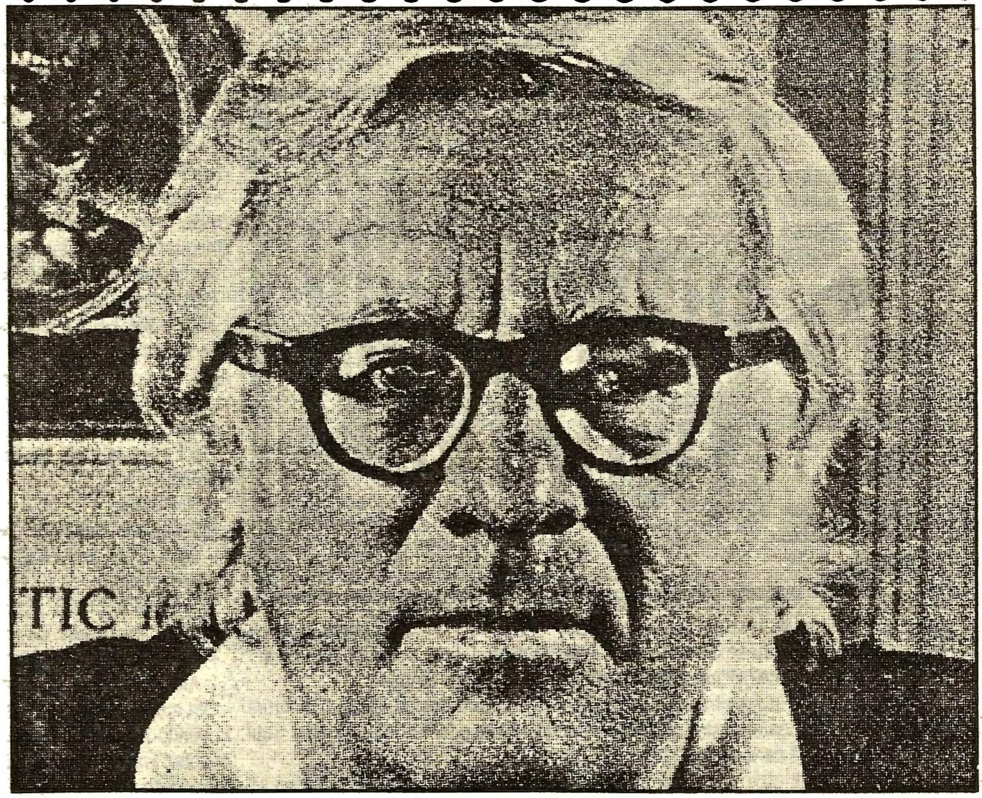

Mare parte a SF-ului său timpuriu a fost o „space opera" plină de culoare, apărută mai ales în *TWS* și *Planet Stories.* Una dintre acele povestiri a fost *The Million Year Picnic* (1946), care va apare în cel de-al doilea volum al său, *The Martian Cronicles* (1950), volum care poate fi privit ca un roman episodic și care i-a adus faima. El a găsit o nouă piață pentru povestirile scurte aproape imediat, în revistele *Esquire, Saturday Evening Post, McCall's și Collier's Weekly.* Din cele peste trei sute de povestiri publicate de atunci, doar o mică parte dintre ele au apărut inițial în reviste SF. Aceasta a fost una dintre cele mai semnificative pătrunderi pe piața generală a unui scriitor de SF. *The Martian Cronicles* este o operă uimitoare. Povestirile sale puternic întrețesute, unite prin imagini și teme recurente, vorbesc despre tentativele repetate ale oamenilor de a coloniza planeta Marte, despre felul în care își aduc cu ei toate prejudecățile, despre întîlnirile ambigue cu vechii locuitori ai planetei. În ciuda unui scenariu SF, nu găsim nici o urmă de tehnicism. Însingurarea, nostalgia și un regret melancolic inundă paginile cărții. În *The Third Expedition,* coloniștii găsesc un mic orășel american așteptîndu-i în deșertul marțian; de-a lungul cărții, aparența și realitatea alunecă, ca într-un vis, dintr-una într-alta; dorințe și fantezii sînt concretizate, apoi alterate. La început, într-o tipică imagine bradbury-ană, căldura jetului rachetelor aduce un dezgheț primăvăratic (unui peisaj aflat, parcă, undeva în Ohio); la sfîrșit, copiii coloniștilor privesc în apa unui canal pentru a-i vedea pe marțieni, negăsind acolo decît propria lor reflecție. Toate temele lui RB care vor fi repetate mai tîrziu (poate prea des) își găsesc locul în acest volum: înclinația antitehnologică, celebrarea simplicității și a inocenței (privite prin prisma unui oraș mic și liniștit), sentimentul unei pierderi în momentul trecerii de la adolescență la maturitate, pericolul și atracția măștilor (Halloween-ul, carnavalul sau marțienii veșnic schimbători). Cartea a fost transpusă în serial TV, sub titlul *The Martian Cronicles* (1980).

În următorii cîțiva ani, versatilitatea evocativă a imaginilor lui RB a îmbrăcat o prospețime și o exuberanță neatinse, încă, de supralicitare; ceea ce mai tîrziu a părut a fi o exprimare sentimentală oarecum superfluă, a fost, în general, răscumpărat de precizia și singularitatea expresiei. Talentul lui RB era deja evident în primul său roman, *Fahrenheit 451'* (1951). Într-un viitor distopic, în care cărțile sînt arse pentru că ideile sînt considerate periculoase, urmărim dureroasa creștere spirituală a eroului său renegat, un „pompier" specializat în arderea cărților și, în același timp, un avid cititor care, la sfîrșit, ajunge într-o pastorală societate a „memoratorilor de cărți". Franîois Truffaut realizează, în 1966, o ecranizare interesantă a romanului. RB a publicat și romane fără temă SF: *Dandelion Wine* (între 1950-57 apărută în diferite reviste, varianta definitivă - 1957), un roman despre viața de adolescent și *Something Wicked This Way Comes* (1962), un roman episodic, o poveste simbolică despre transformări „gotice" într-un mic oraș, scrisă probabil în amintirea lui Charles G. Finney cu a lui *The Circus of dr. Lao* (1935).

Cei mai fructuoși ani ai lui RB sînt considerați a fi 1946-55; colecțiile de povestiri ale acelei perioade sînt în mod cert superioare celor scrise mai tîrziu. În *The Illustrated Man* (1951), lucrărilor li se dă un cadru care le unește – ele sînt privite ca tatuaje magice care, desprinzîndu-se de pe corpul protagonistului, devin povești cu viață proprie. Următoarele colecții sînt: *The Golden Apple of the Sun* (1953) și *A Medicine For Melancholy* (1959). Aceste ultime două volume au fost grupate în *Twice Twenty Two* (1966). Nici unul dintre volumele următoare de povestiri nu se va mai apropia de calitatea celor de mai sus. O altă culegere mai importantă din povestirile timpurii, adunate din volumele amintite mai înainte este *The Vintage Bradbury* (1965), care a fost înlocuită de masiva retrospectivă *The Stories of Ray Bradbury* (1980).

Reputația în „mainstream" a lui RB a început să crească din 1950-60. El a apărut în peste opt sute de antologii. În SUA este socotit de către mulți critici ca fiind un talent literar major. Temele folosite de RB sînt teme americane tradiționale, chiar dacă le pune în valoare, de multe ori, într-un cadru SF; de aceea, ar fi o greșeală în a vedea în RB *doar* un „scriitor SF". El este, de fapt, un fantezist, deopotrivă capricios și sobru, într-o tradiție veche, idilică. Modul extrem de pozitiv în care este privit se justifică într-adevăr pe baza unui mic număr de lucrări: *The Martian Chronicles, Fahrenheit 451'* și povestiri din anii 1940-1950. RB este un scriitor rezonabil de prolific, însă unii au găsit opera lui de după 1960 din ce în ce mai dezamăgitoare, în special piesele de teatru și poeziile care au fost adesea descrise ca retorice și super-sentimentale. Pe de altă parte, unele dintre piesele de teatru au fost bine primite. O parte dintre povestirile nepublicate pînă atunci în volum, au apărut în colecțiile *The Machineries of Joy* (1964), *Sing the Body Electric* (1969) și *The Toynbee Convector* (1988); cea de-a doua a primit critici, invocîndu-se lipsa de substanță.

În deceniul nouă, cînd RB a primit *Nebula Grandmaster Award* pentru întreaga operă, cariera sa a luat o turnură nouă. Ca mulți alți scriitori SF, el a publicat, prin anii '40, o seamă de scrieri polițiste în ediții ieftine – unele adunate în *A Memory of Murder* (1984) – iar în anii '80 s-a întors din nou la creațiile de acest gen. În *Death Is A Lonely Bussines* (1985) și *A Graveyard For Lunatics* (1990), vechea densitate și putere a scriiturii se întoarce, formînd o confluență aproape suprarealistă între aparență și realitate.

În ceea ce privește filmul, RB a semnat cîteva scenarii interesante, printre care *Moby Dick* (1956) în regia lui John Houston. Filmul animat de 18 minute *Icarus Montgolfier Wright* (1962) s-a bazat pe o povestire și un scenariu de RB, la fel ca și filmul TV *Picasso Summer* (1972). Povestirea *The Veldt* (1950) a fost ecranizată în Rusia sub titlul *Veld* (1987).

Adaptări TV ale operei sale au apărut în *The Twilight Zone* (ambele serii) și, demn de notat, în *Ray Bradbury Theatre* (1985-86). O mulțime dintre povestirile lui RB au fost adaptate pentru comics-uri, 16 dintre ele pot fi găsite în volumele *The Autumn People* (1965) și *Tomorrow Midnight* (1966).

În 1991, William F. Nolan și Martin H. Greenberg au editat o interesantă culegere de povestiri care subliniază prețuirea de care se bucură RB: *The Bradbury Chronicles: Stories in Honor of Ray Bradbury.*

Scrieri despre RB:

The Ray Bradbury Companion: A Life and Career History, Thotolog, and Comprehensive Checklist of Writings (1975) de William F.Nolan

The Bradbury Chronicles (1977) de George Edgar Slusser

Ray Bradbury (1980) de Martin H.Greenberg & J.D.Olander

Ray Bradbury and the Poetics of Reverie (1984) de William F.Touponce

Ray Bradbury (1989) de William F.Touponce

Adaptare după *Enciclopedia SF*
de Bartalis MARTIN

RAY BRADBURY

VIZITATORUL

Saul William se trezi în liniștea dimineții. Aruncă o privire obosită în afara cortului, gîndindu-se cît de departe era Pămîntul. La mii și mii de mile. Ei și? Ce ar putea face? Plămînii îi erau plini cu sînge ruginit. Și tușea.

În acea dimineață, Saul se trezise la ora șase. Era un om deșirat, debil, descărnat pînă la os de boală. Soarele, curat și rece, lumină tăcuta întindere a mării moarte. Saul se spălă pe față, după care dejună.

Pe urmă, ar fi dorit mult să revină pe Pămînt. În timpul zilei, făcu tot posibilul să ajungă acolo, la New York. Cîteodată, dacă se așeza într-un anume fel, potrivindu-și mîna într-un mod îndelung exersat, reușea. Mai că simțea mirosul New York-ului.

Mai tîrziu, în timpul după-amiezii, Saul încercă să moară. Se întinse pe nisip, poruncind inimii să se oprească. Dar ea bătea mereu. Și-a închipuit că se va arunca de pe stînci sau își va tăia venele; pe urmă pufni în rîs – știa că nu o va putea face. *„Dacă încerc din răsputeri și mă gîndesc numai la asta, poate reușesc să adorm fără ca să mă mai trezesc vreodată!"* – gîndi. Făcu o încercare. Se trezi peste o oră cu gura plină de sînge. Scuipă, fiindu-i tare milă de el însuși. Ăsta-i sînge ruginit – care-i umple gura și nările, care-i curge din urechi și de sub unghii; și va trece un an pînă-l va omorî. Boala e incurabilă; omul e băgat într-o rachetă și exilat pe Marte. Pe Pămînt nu i se cunoaște leacul; dacă ar rămîne acolo, i-ar spurca și i-ar omorî pe cei din jur. Așa că se afla aici, sîngerînd în singurătate.

Saul miji ochii. Ceva mai departe, lîngă ruinele unui vechi oraș, văzu un om culcat pe o pătură murdară. Cînd Saul ajunse lîngă el, omul de pe pătură avu o tresărire slabă.

– Salut, Saul, spuse.

– Încă o dimineață, spuse Saul. Doamne, cît sînt de singur!

– Asta e soarta ruginiților, spuse omul cu fața de cretă.

Nu mișca, dînd impresia că la cea mai mică atingere s-ar spulbera.

– De-ar da Cerul, spuse Saul privindu-l, ca cel puțin să poți vorbi. Oare de ce oamenii învățați sau importanți nu ruginesc și nu ajung aici niciodată?

– Asta-i o conspirație împotriva ta, Saul, spuse bărbatul închizînd ochii deoarece era prea obosit pentru a-i putea ține deschiși. Am avut cîndva puterea de a fi un om învățat. Acum însă, chiar și a gîndi e obositor.

– Păi ce altceva am putea face decît să vorbim! zise Saul.

Celălalt ridică din umeri, indiferent.

– Vino mîine. Voi avea, poate, puterea necesară să vorbim despre Aristotel. Voi încerca. Pe cuvînt.

Omul se chirci lîngă trunchiul copacului bătut de furtuni. Pe urmă întredeschise ochii.

– Îți aduci aminte, acum șase luni am mai discutat despre Aristotel; am avut o zi atît de bună atunci.

– Îmi aduc aminte, spuse Saul, fără să-l asculte. Privea marea moartă.

– Dac-aș fi atît de bolnav ca tine nu mi-ar mai păsa dacă sînt sau nu învățat. Poate aș fi mai împăcat așa.

– Peste șase luni vei fi într-o formă la fel de proastă, cum sînt eu acum – spuse muribundul. Și atunci nu te va mai interesa nimic altceva decît să dormi, să dormi cît mai mult. Somnul va fi soția ta. Te vei întoarce mereu la ea, pentru că e proaspătă și bună și credincioasă, pentru că e întotdeauna drăguță cu tine și nu se schimbă niciodată. Să te trezești doar pentru a te gîndi ce bine va fi cînd vei adormi din nou. Plăcut gînd – șopti bărbatul, aproape neauzit. Apoi tăcu, respirînd slab.

Saul plecă.

Pe malul mării moarte, înșirați ca niște sticle goale aruncate de valurile demult stinse, dormeau, chirciți, cîțiva oameni. Saul îi văzu peste tot acolo unde albia pustie întruchipa un golf. Unul, doi, trei – fiecare dormea, majoritatea într-o formă mai proastă decît el și lîngă fiecare se afla mica rație de mîncare și fiecare era adîncit în sine, pentru că viața socială stoarce puterile, însă a dormi, e bine.

La început, s-a mai întîmplat să-și petreacă noaptea la un foc de tabără comun. În asemenea ocazii se vorbea întotdeauna despre Pămînt. Doar despre el. Despre Pămînt: cum susură apa în cutare sau cutare izvor, cît de bun era tortul cu cremă de căpșune, și cum era New York-ul în zori, dacă-l priveai bătut de vîntul sărat al oceanului.

„Mi-e dor de Pămînt, gîndi Saul. Mi-e atît de dor, că mă doare. Mi-e dor de un lucru care nu va mai fi niciodată al meu. Și lor le este dor și îi doare că nu poate fi al lor. Mie îmi este dor numai de Pămînt. Mai mult decît de mîncare, femei sau orice altceva. Boala m-a îndepărtat odată pentru totdeauna de femei; nu mai am nevoie de ele. De Pămînt însă, da. Îl dorește sufletul, nu trupul slăbit."

Metalul strălucitor sclipi pe cer.

Saul privi în sus.

Încă o sclipire. Apoi racheta a atins fundul mării. Un om cu un sac pe umăr coborî prin chepengul deschis. Îl urmară încă doi, îmbrăcați cu costume antiseptice, cărînd niște lăzi voluminoase. Aceștia din urmă se întoarseră înapoi, grăbiți. Încă un minut și racheta zbură din nou sus pe cer.

Exilatul rămase pe loc, însingurat.

Saul o luă la fugă. Nu mai fugise de săptămîni și îl obosea foarte tare, totuși fugea strigînd:

– Hei! Salut!

Cînd ajunse, tînărul îl măsură cu privirea.

– Salut. Deci, ăsta-i Marte. Mark Leonard mă numesc.

– William Saul.

Își strînseră mîinile. Mark Leonard era foarte tînăr – avea cel mult optsprezece ani, blond, cu fața rozalie, cu ochii albaștrii și, fiind la prima fază a bolii, foarte proaspăt.

– Ce-i nou pe la New York? întrebă Saul.

– Asta, zise Mark Leonard. Și îl privi pe Saul.

Din mijlocul deșertului, răsări gigantica aglomerare de piatră a New York-ului, scăldat în vîntul de martie. Neoane colorate începură să pîlpîie, taxiuri galbene alunecară în noaptea liniștită. Se arcuiră poduri și sirenele cargourilor prinseră a răsuna în noapte. Dincolo de cortina ridicată, musical-urile se desfășurară pe scene.

Saul își acoperi capul cu brațele.

– Oprește, oprește! strigă. Ce-i cu mine? Ce am? Cred că înnebunesc! Arborii din Central Park înmuguriră, frunzele revărsîndu-se proaspete și verzi. Saul se plimbă pe cărare, mirosind primăvara.

– Termină! Termină odată! Ești nebun!

Își duse mîna la frunte. Asta nu se poate!

– Ba se poate, spuse Mark Leonard.

Turnurile New York-ului se estompară. Marte reveni, iar Saul stătea pe fundul mării moarte, holbîndu-se la noul venit.

– Tu ai fost, zise, arătîndu-l pe Mark cu degetul. Tu ai făcut asta. Tu cu mintea ta.

– Eu, spuse Mark Leonard.

Priveau, muți, unul către celălalt. În cele din urmă, tremurînd, Saul strînse, bucuros, mîna celuilalt.

– Vai, ce fericit sînt că ești aici! Nici nu-ți poți închipui cît sînt de fericit!

Cafeaua tare o băură din cești de tinichea. Era amiază. Toată dimineața o petrecuseră pălăvrăgind.

– Și cum ți-ai dat seama de însușirea asta a ta? întrebă Saul pe deasupra cănii, privindu-l pe Mark în ochi.

– Oh, pur și simplu m-am născut cu ea, zise Mark, privind în fundul ceștii. În '57, cînd Londra a sărit în aer, mama a fost acolo. M-am născut după zece luni. Nici nu știu cum să-mi denumesc însușirea. Telepatie poate, sau transfer al gîndurilor. Eu am făcut din ea un fel de bîlci. Am călătorit prin întreaga lume: *„Mark Leonard – Omul minune!"* – așa stătea scris pe afișe. Cei mai mulți m-au crezut escroc. Știi ce părere au oamenii despre cei ca mine. Eu cunoșteam adevărul, dar nu-l atîrnam de gîtul nimănui. Era mai sigur așa. Cîțiva prieteni apropiați bănuiau cum stau lucrurile. Oricum, știu cîte ceva care ne va prinde bine aici, pe Marte.

– Puțin a lipsit să mă sperii de moarte, mai înainte, zise Saul, strîngîndu-și cana. Cînd New York-ul a crescut pur și simplu din deșert, am crezut că mi-am ieșit din minți.

– Ăsta-i efectul unei forme de hipnoză, care acționează concomitent asupra tuturor simțurilor: văz, auz, miros, gust, pipăit. Ce ți-ai dori acum cel mai mult, ce ți-ar plăcea?

Saul lăsă cana jos, încercînd să-și stăpînească tremurul mîinii.

– Cel mai mult, mi-aș dori să mă scald într-un pîrîu, lîngă Mellin Town, în Illinois; acolo m-am bălăcit mult cînd eram copil. Aș dori să înot, gol pușcă.

– Bine, zise Mark Leonard, înclinîndu-și, abia simțit, capul. Saul se aruncă în nisip, închizînd ochii.

Saul era culcat pe nisip. Brațul îi tresări, mișcîndu-se sacadat.

După aceea, Saul începu, cu mișcări lente, să-și ducă brațele înainte, înapoi și iar înainte și înapoi, cu capul într-o parte, respirînd adînc, spintecînd aerul și împrăștiind nisipul cu brațele. Mark Leonard își bău cafeaua, liniștit. În tot acest timp, nu-și dezlipi ochii de pe trupul tremurător al lui Saul, care zăcea pe fundul mării moarte.

– Destul, spuse Mark Leonard.

Saul se ridică, frecîndu-și ochii. Peste o clipă prinse glas:

– Am văzut pîrîiașul! Am fugit spre mal, mi-am auncat hainele – zise cu răsuflarea tăiată, un zîmbet uluit acoperindu-i fața – după care am sărit în apă și-am înnotat de colo – colo.

– Mă bucur, zise Mark Leonar.

– Poftim! Saul băgă mîna în buzunar, scoţînd ultima bucată de ciocolată. Ţi-o dau ţie.

– Ce-i asta? Mark Leonard privi darul. Ciocolată? Ei aşi! Nu m-am gîndit la aşa ceva. Am vrut doar să-ţi fac o bucurie. Pune-o repede la loc, pînă nu o transform într-un şarpe cu clopoţei.

– Mulţumesc, îţi mulţumesc. Saul băgă ciocolata în buzunar. Nici nu-şi închipui ce bucurie mi-ai făcut.

Îi întinse cana.

– Mai vrei?

În timp ce turnă cafeaua, Saul închise pentru o clipă ochii: *„L-am primit pe Socrate, gîndi, pe Socrate şi pe Platon, Nietzsche şi Schopenhauer. Omul acesta este, judecînd după vorbe, un geniu. Şi ceea ce poate face este de neînchipuit! Gîndeşte-te doar la zilele lungi şi plăcute,la răcoarea nopţilor petrecute în discuţii şi pălăvrăgeli. Nu va fi rău. Chiar deloc!*

Vărsă cafeaua.

– Ce s-a întîmplat?

– Nimic. Saul era zăpăcit, şocat.

„Vom merge în Grecia, gîndi. Atena. Şi Roma, dacă vom avea chef, pentru a studia scriitorii romani. Ne vom opri la Partenon şi la Acropole. Nu vom discuta despre ele, ci vom fi acolo. Omul ăsta e capabil de aşa ceva. Îi stă în putere. Şi dacă vom vorbi despre Racine, va putea întrupa şi o scenă, actori şi toate celelalte. Dumnezeule! E cel mai frumos lucru din viaţa mea. Mai bine bolnav aici, decît sănătos pe Pămînt! Oare cîţi oameni moderni au văzut o piesă grecească pe o scenă grecească, în anul 31 înainte de Cristos? Şi dacă-i cer, serios şi liniştit, să joace rolul lui Schopenhauer, Darwin şi Bergson şi al tuturor gînditorilor mileniului? Păi, de ce nu? Închipuieşte-ţi numai: că stai aici şi să discuţi cu Nietzsche şi Platon..."

Totuşi, undeva greşise. Saul simţi că se clatină. Ceilalţi. Ceilalţi bolnavi de pe malul mării. Cîţiva oameni se mişcau în depărtare, apropiindu-se lent. Au văzut racheta sclipind, au văzut-o coborînd şi au văzut că a lăsat pe cineva. Şi acum se apropie încet, chinuindu-se, să-l salute pe noul venit. I se făcu frig.

– Ascultă, Mark, zise, eu cred că ar fi bine să urcăm sus, în munţi.

– De ce?

– Vezi oamenii aceia? Unii sînt nebuni.

– Adevărat?

– Da.

– Şi-au pierdut minţile de la singurătate şi altele de felul ăsta?

– Da, să plecăm odată.

– Nu par periculoşi. Abia se tîrăsc.

– Vei fi surprins.

Mark privi către Saul.

– Tremuri. De ce?

– Acum n-avem timp să stăm de vorbă, zise Saul, ridicîndu-se grăbit. Haide. Păi nu înţelegi ce va fi aici, dacă-ţi descoperă însuşirile? Se vor bate pentru tine. Se vor omorî între ei, te vor omorî şi pe tine, doar ca să te aibă.

– Ei, nu sînt eu al nimănui, spuse Mark Leonard. Privi către Saul. Nici chiar al tău.

Saul tresări.

– Nici n-am crezut aşa ceva.

– Chiar aşa? rîse Mark.

– Acum n-avem timp de ceartă, răspunse Saul, clipind des şi cu obrajii în flăcări. Să mergem odată!

– Nici nu mă gîndesc. Stau aici şi îi aştept. Eşti puţin cam violent. Viaţa mea îmi aparţine.

Saul era stăpînit de gînduri necurate. Faţa i se schimonosi.

– N-ai înţeles ce ţi-am spus?

– Ascultă, repede te-ai mai schimbat din prieten în duşman, observă Mark.

Saul îl lovi. Fusese o lovitură rapidă, precisă. Mark îşi feri capul într-o parte, rîzînd.

– Nici chiar aşa!

Erau pe Times Square. Automobilele se năpusteau asupra lor claxonînd. Clădirile răsăreau, fierbinţi, către cerul albastru.

– Nu se poate! strigă Saul, clătinîndu-se în urma loviturii.

Pentru numele lui Dumnezeu, Mark! Vin ceilalţi! Ne omoară! Mark stătea pe trotuar, rîzînd de propria-i glumă.

– Las' să vină! Îi înnebunesc şi pe ei.

Saul fu subjugat de New York. Scopul lui Mark era chiar acesta: să-l lege pe Saul cu frumuseţile oraşului. Astfel era incapabil să facă vreun rău, stînd şi înghiţind imaginile străine şi atît de cunoscute totodată.

Închise ochii.

– Nu!

Se prăbuşi, trăgîndu-l pe Mark după el. Claxoanele îi răsunară în urechi. Frînele scrîşniră, automobilele se opriră brusc. Îl izbi pe Mark în umăr.

Linişte.

Mark zăcea acolo, pe fundul mării.

Ridicîndu-l în braţe, Saul porni, greoi, să alerge. New York-ul dispăruse. Nu rămăsese altceva, decît pustietatea mării moarte. Oamenii se apropiau. Cu preţioasa-i pradă în braţe, New York-ul, verdeaţa parcurilor, prospeţimea apelor de izvor şi vechii prieteni, se îndreptă spre munţi. Căzu, se ridică iar, fugind, fugind fără oprire.

Grota se umplu de întuneric. Vîntul şuieră peste tot, făcînd focul să pîlpîie, împrăştiind cenuşa.

Mark deschise ochii. Era legat, sprijinit de peretele uscat al grotei, cu faţa către foc. Saul arunca crengi pe foc, nervos, privind cu coada ochiului către intrarea grotei.

– Eşti nebun.

Saul tresări.

– Da, zise Mark. Nebun. Oricum te vor găsi. Chiar de va fi nevoie să te caute o jumătate de an. Fata Morgana, New York-ul a răsărit în faţa lor. Şi noi eram chiar în mijloc. Degeaba îţi închipui că nu vor fi curioşi şi nu vor veni după noi.

– Atunci voi pleca mai departe, împreună cu tine, zise Saul, fixînd flăcările.

– Vor veni după noi.

– Gura!

Mark zîmbi.

– Aşa vorbeşti cu nevastă-ta?

– Ai auzit ce ţi-am spus?!

– Ah, ce căsnicie frumoasă: lăcomia ta şi însuşirile mele. Ce ai dori să vezi acum? Să-ţi arăt ceva dn copilărie?

Saul simţi cum fruntea i se îmbrobonește de sudoare. Nu-şi dădea seama dacă Mark glumeşte sau vorbeşte serios.

– Arată-mi.

– Bine, spuse Mark. Fii atent!

Stîncile izbucniră în flăcări. Saul fu înecat de fumul sulfuros. Sulful ţîşnea din toate crăpăturile, stîncile se cutremurau. Saul se împiedică, tuşi, se clătină, arse în focul iadului!

Pe urmă iadul dispăru; reveni grota.

Mark rînji. Saul se opri în faţa lui.

– Ascultă, spuse rece aplecîndu-se peste el.

– Da' ce ai crezut? strigă Mark. Sînt legat, dus cu forţa, un nebun mă ia de nevastă... ce crezi, că nu mai pot de plăcere?

– Te dezleg, dacă-mi promiţi că n-ai să fugi.

– Nu promit nimic. Sînt un om liber. Nu sînt al nimănui.

Saul căzu în genunchi.

– Dar trebuie să fii al cuiva, auzi? Trebuie să fii al cuiva! Nu-ţi pot da drumul.

– Cu cît o spui mai des, cu atît mă îndepărtezi mai mult, bătrîne. Dacă aveai puţină minte şi te-ai fi purtat cumsecade, am fi fost prieteni. Eu ţi-aş fi îndeplinit cu plăcere aceste mici dorinţe. Nici n-ar fi fost chiar atît de greu; din contră. Dar tu ai stricat totul. M-ai vrut doar pentru tine, ţi-a fost teamă că ceilalţi mă vor epuiza. Te-ai înşelat. Oh, de-ai şti cît te-ai înşelat! Căci puterea mea e atît de mare, încît i-aş putea face pe toţi fericiţi. M-aţi fi împărţit ce pe o bucătărie comună. Iar eu m-aş fi simţit ca un zeu printre copii, un zeu bun, care le face jocul şi e ghiftuit, în schimb, cu daruri şi atenţii mărunte.

– Iartă-mă! Iartă-mă! strigă Saul. Dar eu îi cunosc foarte bine pe oamenii aceia!

– Tu eşti altfel, poate? Deloc! Du-te şi vezi dacă vin. Mi s-a părut că aud nişte paşi.

Saul alegă. La intrare îşi puse mîna streaşină la ochi, privind iscoditor valea scufundată în noapte. Întrezări nişte umbre. Să fie doar ciulinii răscoliţi de vînt? Saul se scutură; îl cuprinse un tremur dureros.

– Nu văd nimic.

Intră în grotă. Privi focul.

– Mark!

Mark dispăruse. Nu era nimeni acolo, decît grota pustie, presărată cu stînci, bolovani şi pietriş, focul pîlpîitor şi singuratic, tînguirile vîntului. Şi Saul se opri neîncrezător, paralizat.

– Mark! Mark! Vino înapoi!

Desfăcîndu-şi pe neobservate legăturile, Mark fugise; dar unde? Grota era conică, înfundîndu-se cu un perete de piatră. Mark nu se putuse strecura în nici un caz pe lîngă el, ieşind afară, în noapte. Şi atunci?

Saul ocoli focul. Scoase cuţitul, îndreptîndu-se către o stîncă aflată lîngă peretele grotei. Ţinti stînca, zîmbind; o atinse. Pe urmă ridică cuţitul, pregătit să lovească.

– Stai! strigă Mark.

Stînca dispăru; Mark îi luă locul.

Mişcarea cuţitului se opri la jumătate. Lumina flăcărilor juca pe faţa lui Saul. Ochii îi străluceau febril.

– De astă dată nu mi-a reuşit, şopti. Aplecîndu-se, puse mîna pe gîtul lui Mark, strîngînd, încet, degetele. Mark nu spuse nimic, dar privirea-i ironică exprima ceea ce Saul, îm orice caz, ştia deja: *„Ce se va întîmpla cu visele tale dacă mă ucizi? Dacă mă ucizi, unde va ajunge pîrîul cu păstrăvi? Dacă mă ucizi, îi ucizi în mine pe Platon, pe Einstein, pe Aristotel; da, îi omori pe toţi. Haide, dă-i drumul! Nu mi-e frică!"*

Degetele lui Saul se desfăcură încet. Umbre pătrunseră pe gura grotei. S-au întors amîndoi întracolo.

Erau cinci; stăteau, răsuflînd din greu, la marginea zonei luminate.

– Bună seara! îi salută Mark rînjind. Poftiţi înăuntru domnilor! Cearta şi ameninţările furioase au continuat pînă în zori. Mark stătea în mijlocul oamenilor înfierbîntaţi, frecîndu-şi încheieturile abia scăpate din legături. Transformase grota într-o încăpere îmbrăcată în mahon, plasînd la mijloc o masă de marmură. Se aşezaseră cu toţii în jurul ei, oameni murdari, cu bărbi caraghioase, transpiraţi şi lacomi, cu ochii pe marea lor comoară.

– Soluţia, spuse Mark în cele din urmă, este ca fiecare să fie programat într-o zi şi o oră anume. Fiecare îşi va primi partea de distracţie. Voi fi un bun al tuturor, voi putea circula liber. Aşa e cinstit. In ceea ce îl priveşte pe Saul, îi vom da un timp de probă. Dacă va dovedi că ştie să se poarte cuviincios, va fi răsplătit. Pînă atunci, însă, nu vreau să am de-a face cu el.

Îl priviră pe Saul, rînjind. Saul căscă ochii în pămînt, amuţit.

– Să vedem, spuse Mark. Lunea, de exemplu, să fie a ta, Smith.

Smith aprbă cu o mişcare a capului.

– Marţi va fi rîndul lui Peter pentru o oră, să zicem. Peter dădu din cap.

– Miercuri voi termina cu Johnson, Holtzman şi Jim.

Cei trei schimbară priviri suspicioase.

– Iar ultima parte a săptămînii îmi aparţine, aţi auzit? spuse Mark. Mai bine puţin, decît nimic. Dacă nu vă conformaţi, renunţ la joc!

– Atunci te vom obliga să joci, spuse Johnson.

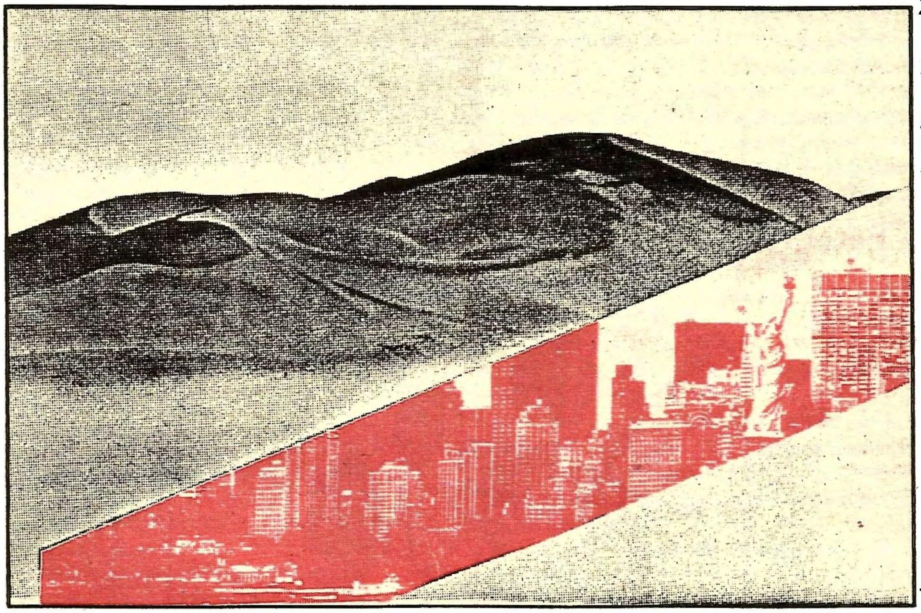

Căută privirile celorlalţi.

– Ascultaţi-mă, sîntem cinci împotriva unuia singur. Putem să facem cu el exact ceea ce vrem. Dacă ne vom uni, vom cîştiga lozul cel mare.

– Nu fiţi proşti, îi avertiză Mark.

– Staţi puţin, zise Johnson. Acum, a ajuns el să ne spună nouă ce să facem. De ce n-ar fi invers? Sîntem mai puternici decît el, nu? Şi ne mai şi ameninţă, că nu mai joacă! la să-i înfigem nişte aşchi sub unghii sau să-i ardem puţin degetele cu un fier înroşit, să vedeţi ce o să mai joace! Vreau să ştiu un singur lucru: de ce n-am avea emisiuni în fiecare seară?

– Nu-l ascultaţi! zise Mark. E nebun. Nu se poate pune preţ pe vorbele lui. Ştiţi ce va face? Nu? Vă va adormi vigilenţa şi vă va ucide pe toţi, unul după altul, pînă ce va rămîne singur. Singur cu mine. Aşa va face.

Ceilalţi ascultau, privind cînd la Johnson, cînd la Mark.

– Asta-i conferinţa nebunilor, zise Mark. Nici unul nu poate avea încredere în celălalt. Imediat ce va întoarce careva spatele, va fi omorît. Întrăznesc să afirm că, pînă la sfîrşitul săptămînii, veţi fi cu toţii morţi sau muribunzi.

Un vînt rece pătrunse în sala de mahon. Totul deveni vag, tremurat, după care reapăru grota. Mark obosise.

Masa de marmură se prăbuşi, volatilizîndu-se. Bărbaţii se uitau unii la alţii cu priviri bănuitoare. Ceea ce spusese Mark era purul adevăr. Se vedeau deja, în următoarele zile, lovindu-se unii pe alţii, omorîndu-se pînă la ultimul, care va deveni fericitul stăpîn al comorii.

Saul îl privi, neliniştit şi însingurat. Omul, odată ce a greşit, doar cu greu îşi mai recunoaşte greşeala, luînd totul de la început. Şi ei, ei au greşit cu toţii. Dealtfel, sînt demult nişte oameni pierduţi. Cu atît mai rău.

– Şi pentru ca situaţia să fie şi mai gravă, spuse Mark, unul dintre noi deţine un pistol. Au sărit în picioare, ca arşi.

– Să facem percheziţie! propuse Mark. Să găsim pistolul, altfel sîntem ca şi morţi.

Efectul a fost imediat. Nu ştiau cu cine să înceapă, fugind de la unul la altul, ţipînd, îmbrîncindu-se. Johnson se retrase brusc, cu mîna în buzunarul scurtei.

– Bine, spuse. Să trecem odată peste asta. Smith!

Smith fu împuşcat în piept. Se prăbuşi; ceilalţi urlară, împrăştiindu-se. Johnson ţinti trase încă de două ori.

– Opreşte-te! strigă Mark. În jurul lor apăru New York-ul, născîndu-se din stînci, din grotă, din cer. Vîrful zgîrie-norilor străluci în soare. Metroul dudui, sirenele cargourilor fuară în docuri. Cu facla în mînă, uriaşa siluetă feminină stăpînea golful din priviri.

– Ce ziceţi de asta, nenorociţilor?

Parcul Central fu năpădit de constelaţia florilor de primăvară. Vîntul purta în valuri mireasma ierbii proaspăt cosite.

Bărbaţii erau complet dezorientaţi. Johnson trase încă trei focuri. Saul îl izbi pe Johnson, doborîndu-l şi smulgîndu-i pistolul din mînă. Se auzi încă o detunătură.

Oamenii încremeniră.

Saul era întins peste corpul lui Johnson. Liniştea era cumplită. Priveau cu toţii la ceea ce se întîmplă. New York-ul se scufundă în apele oceanului, susurînd, bolborosind, oftînd; clădirile se înclinară, prăbuşindu-se. Mark stătea acolo, printre clădiri. O gaură i se înroşea în piept şi se prăbuşi fără o vorbă, odată cu oraşul.

Saul se ridică, cu pistolul în mînă. Închiseră ochii cu toţii, deschizîndu-i apoi, de parcă ar fi crezut că astfel i-ar putea învia pe cei care zăceau în faţa lor.

Peştera era rece ca gheSaţa.

Saul privi pistolul, preocupat. Pe urmă îl aruncă în prăpastie, fără a se mai sinchisi unde va cădea. Ceilalţi priveau cadavrul şi nu vroiau să-şi creadă ochilor. Saul se aplecă, apucînd mîna încremenită.

– Leonard – îl chemă încet – Leonard!

Dar Leonard nu mai mişca. Avea ochii închişi. Începea să se răcească. Saul se îndreptă, evitîndu-le privirile.

– L-am omorît.

Lichidul acru îi umplu gura.

– L-am omorît pe singurul pe care n-am fi vrut să-l omorîm.

Îşi duse mîna tremurătoare la ochi. Ceilalţi stăteau şi aşteptau.

– Aduceţi o sapă, spuse Saul. Să-l îngropăm.

Se întoarse.

– N-am nimic cu voi.

Cineva se duse după sapă.

Saul slăbi atît de tare, încît nu mai putu nici să mişte. Picioarele i se înrădăcinaseră în pămînt, rădăcini ale unui suflet însingurat, în frigul nopţii. Focul se stinse; doar lumina lunii duble mai bîntuia deasupra munţilor albaştri.

Cineva se apucase de săpat; putea auzi metalul scrîşnind.

Saul încercă să se ridice, sprijinindu-se de trunchiul unui copac. Alunecă încet de-a lungul lui, pe nisip, şi mîinile-i căzură în poală, amorţise.

„Să dormim, gîndi. Acum vom adormi cu toţii. E singurul lucru care ne-a rămas. Să adormi, încercînd să visezi New York-ul şi celelalte."

Închise ochii încet şi sîngele i se adună în nas, în gură, sub pleoapele tremurătoare.

– Cum a reuşit, oare? se întrebă obosit.

Capul îi căzu în piept.

– Ne-a dăruit New York-ul, ne-a plimbat pe străzile lui. Să încercăm. Nu poate fi prea greu. Gîndeşte-te! Gîndeşte-te la New York! şopti, aprape adormit. La New York, la Central Park, urmînd Illinois-ul primăvara, merii în floare şi pajiştea verde.

N-a mers. Nu era acelaşi lucru. Oraşul dispăruse şi putea face orice, nu se va mai întoarce. Se va trezi în fiecare dimineaţă, va hălădui pe fundul mării moarte, va înconjura planeta căutîndu-l, dar nu-l va găsi niciodată. Pe urmă se va culca, obosit, închipuindu-şi New York-ul întins în pat, dar nu-l va găsi nici acolo.

Ultimul sunet pe care-l auzi, înainte de a-l birui somnul, fu scrîşnetul sapei; adîncea groapa în care, cu înfricoşătoare zgomote de metal contorsionat, în ceaţa aurie a miresmelor, culorilor şi a vocilor, se prăbuşise New York-ul. Şi ei îl îngropau.

Plînse, în vis, întreaga noapte.

Traducere de
Bartalis MARTIN

Ray BRADBURY

ZBOR ÎN TIMP

Anii treceau ca vîntul peste chipurile lor. Mașina Timpului se opri.

– O mie nouă sute douăzeci și opt, spuse Janet. Băieții își întoarseră privirile spre ea. Profesorul Fields se ridică și vorbi:

– Nu uitați că sînteți aici pentru a observa comportamentul acestor antici. Folosiți-vă curiozitatea și inteligența!

– Da, răspunseră în cor fata și cei doi băieți îmbrăcați în uniforme kaki, subțiri. Erau tunși la fel; tot la fel le erau și sandalele, culoarea părului, a ochilor, a dinților, a pielii, deși nu erau rude.

– Liniște! ceru Fields.

Se aflau într-un orășel primăvăratic din Illinois. O ceață roșie se lăsase în dimineața aceea pe străzi. În depărtare, un băiețel alerga în lumina ultimelor raze ale lunii de marmură gălbuie. Undeva, un orologiu bătea ora cinci.

Lăsîndu-și pantofii pe pajiște, băiețelul trecu pe lîngă invizibila Mașină a Timpului și strigă spre o fereastră înaltă și întunecată. Fereastra se deschise. Un băiat sări și alunecă jos. Copiii alergau în întunericul și răcoarea dimineții.

– Urmăriți-il șopti profesorul. Studiați-le modul de viață. Repede!

***

Janet, William și Robert fugeau pe trotuarul rece, printr-un parc, traversînd orașul adormit. Peste tot luminile se aprindeau și se auzea zgomotul ușilor deschizîndu-se. Mai mulți copii alergau, singuri sau în grup, spre poalele unui deal unde străluceau niște șine albastre.

– Vine!

Ajunseră acolo înainte de ivirea zorilor. În depărtare, pe șinele strălucitoare apăru un punct de lumină care se mărea tot mai mult, șuierînd și fumegînd.

– Ce-i asta? se sperie Janet.

– Un tren, proasto! Ai văzut în filme! îi răspunse Robert iritat. Și, așa cum se așteptau copiii, în tren erau elefanți, ridicînd semne de întrebare cu trompele lor spre cerul răcoros al dimineții.

Din vagoanele roșii și aurii, leii răgeau plimbîndu-se în cuștile lor întunecate.

– Oh, dar ăsta trebuie să fie un circ, spuse Janet cu vocea sugrumată de emoție.

– Crezi? Oare ce s-o fi întîmplat cu ele?

– Au dispărut, la fel ca și sărbătorile de iarnă. Au dispărut de mult. Janet se uită în jurul ei.

– Păcat, nu?

– Așa cred, îi răspunseră băieții, amorțiți de frig.

Circarii își începeau activitatea devreme. Din vagoanele de dormit, fețe încă buimace de somn priveau spre grupul de copii. Tropotul cailor suna ca o avalanșă de pietre pe trotuar.

Fields apăru brusc în spatele elevilor săi.

– Ce dezgustător! Ce barbarism să ții animalele în cuști! Dacă știam ce-i aici, nu vă lăsam să veniți. O fi un ritual groaznic!

– Da, confirmă Janet din obișnuință. Dar știți, e ca un cuib de larve. Aș vrea să-l studiez.

– Nu știu, spuse Robert tremurînd. Pare aiurea. Dar am putea să scriem ceva despre asta, dacă domnul Fields ne dă voie...

Acesta aprobă printr-un gest al capului.

– Mă bucur că manifestați interes chiar și pentru oroarea asta. Bine, după masă mergem să vedem circul.

– Cred că mă voi îmbolnăvi, spuse Janet.

***

Mașina Timpului începu să zumzăie.

– Deci, asta se numește circ, rosti Janet solemn.

Larma nu mai ajungea la urechile lor. Ultimul lucru pe care l-au văzut au fost trapeziștii exersîndu-și numerele, în timp ce clovnii machiați țipau și tropăiau întruna.

– Trebuie să recunoști că-i mai bună psihoviziunea, șopti Robert.

– Animalele alea murdare simțeau emoția noastră. Asta-i rău pentru copii, nu? Și pentru cei mai în vîrstă care erau cu ei. Mama și tata, parcă așa le ziceau. Cît de ciudat a fost totul!

Fields nu-i răspunse fetei. Se apucă să noteze ceva într-un caiet. Janet își scutură capul amorțit.

– Aș vrea să-l mai văd o dată. Mi-a scăpat ceva, vreau să refac alergătura de dimineață prin oraș. Să simt aerul rece pe fața mea, pămîntul sub picioare, să văd trenul venind. Oare aerul și faptul că era dimineață i-a făcut pe copii să se trezească și să alerge la tren? Vreau să reconstitui totul. De ce erau emoționați? Nu cred că am găsit răspunsul corect.

–Și zîmbeau tot timpul, se trezi William vorbind.

– Pentru că erau triști, conchise Robert.

– Ce înseamnă „vacanța de vară"? I-am auzit vorbind despre asta.

– Janet, ei își petrec vara jucîndu-se ca proștii, inventînd concursuri absurde, le explică, foarte serios, profesorul.

***

Mașina Timpului se opri iar.

– Patru iulie o mie nouă sute douăzeci și opt, anunță Fields. Una din vacanțele antice.

Se aflau în fața aceeași case, pe aceeași stradă, însă într-o seară plăcută de vară. Vedeau niște roți șuierînd și copii veseli aruncînd în sus niște obiecte care explodau cu zgomot.

– Nu fugiți! strigă Fields. Nu vă fie teamă, nu-i război.

Chipurile celor trei erau luminate în roz, albastru sau alb de jerbele de scîntei.

– E-n regulă, se liniști Janet.

– Ce bine că au interzis jocurile de artificii acum o sută de ani! gîndi cu voce tare profesorul. Copiii dansau împletindu-și destinele și numele cu scînteile colorate de pe cerul întunecat al nopții.

– Mi-ar plăcea să fac asta. Să-mi scriu numele în aer. Înțelegeți? Mi-ar plăcea...

– Ce-ai spus, Janet? întrebă Fields distrat.

– Nimic...

– Bang, bang! șopteau William și Robert din umbra învăluitoare a copacilor, privind înfiorați focurile roșii albe și verzi de pe splendida pajiște în noaptea de vară.

***

Octombrie.

Mașina Timpului se opri pentru ultima dată, numai pentru o oră, în anotimpul frunzelor arse. Lumea căra dovleci și știuleți de porumb în casele ușor luminate. Dansau schelete, lilieci atîrnau, lumînările ardeau, iar merele se legănau aninate de praguri.

–Doar știți, că asta a fost epoca superstițiilor, spuse Fields. Mai tîrziu au fost interzise fantomele, scheletele și toate poveștile astea aiuritoare. Voi să mulțumiți cerului că ați crescut într-o lume fără umbre și stafii. Aveți sărbători decente cum sînt aniversarea lui William C. Chatterton sau Ziua Muncii.

Se plimbau pe lîngă aceeași casă în noaptea pustie de octombrie. Priveau curioși înăuntru la dovlecii găuriți, la măștile care rînjeau, se uitau în mansardele lugubre și în pivnițele pline de umezeală. În case, grupuri de copii, ghemuiți unul lîngă altul, spuneau povești.

– Aș vrea să fiu și eu cu ei, îndrăzni, în sfîrșit, Janet.

– Ca să faci un studiu sociologic, desigur, își dădură cu părerea băieții.

– Ei, nu, nu așa...

– Cum adică? întrebă Fields.

– Vreau doar să fiu acolo cu ei, să văd totul și să nu fiu niciodată altundeva. Vreau artificii și circuri și Halloween, așa cum am văzut aici.

– Dar nu știu dacă asta... începu profesorul, însă deodată Janet dispăru.

– Robert! William! Înapoi!

Ea fugea urmată de băieți.

– Opriți-vă! Robert, William! Te-am prins.

Îl prinsese pe William.

– Janet, Robert, veniți înapoi! Nu veți avea niciodată mai mult de nota șapte! Nu veți trece la mine! Janet, Bob! Bob!

Vîntul de octombrie sufla sălbatic pe străzi, însoțind copiii printre copacii fremătători. William se răsuci și-l lovi pe pofesor cu picioarele.

– Nu, tu nu, William! Tu vii cu mine, acasă. Le vom arăta noi. Vor să trăiască în trecut, da?

Fields țipa atît de tare că oricine îl putea auzi.

– Perfect! Janet, Bob, stați în oroarea asta, în haosul ăsta! După cîteva săptămîni veți veni la mine plîngînd. Dar va fi prea tîrziu! Voi fi plecat. Vă las aici, să înnebuniți...

Îl împinse pe William spre Mașina Timpului. Băiatul plîngea în hohote.

– Să nu mă mai iei în excursiile tale! Niciodată! Nu vreau să mai vin aici, te rog, domnule Fields, te rog!...

– Tacă-ți gura!

Aproape în aceeași clipă mașina goni înapoi spre viitor, spre stupul de orașe subterane, clădiri metalice și pajiști de metal.

– Adio, Janet, Bob!

***

Un vînt rece de toamnă sufla prin oraș. Cînd înceta, toții copiii, invitați sau nu, mascați sau nu, se aflau pe la ușile caselor care apoi se închideau în urma lor. Nu era nici țipenie pe străzile întunecoase. Vîntul începu iar să șuiere printre copaci. Într-o casă mare, la lumina focului, cineva împărțea cidru de mere la toți cei aflați acolo, gîndindu-se că n-avea nici o importanță cine erau ei.

Traducerea
Oana DURICAN

VITRINA CU ILUZII

LIVIU RADU

Nu, nu-i o păcăleală de 1 aprilie!

Harry T. Francis - Vînătoare de noapte , Editura Recif

Domnul Cărășel e dator cu niște bere pentru reclama gratuită ce i s-a făcut în JSF. *(Poate nu sub forma cea mai corectă, dar care a atras atenția fandomului asupra autorului HARRY T. FRANCIS și l-a identificat cu Aurel Cărășel.)*

Apare o problemă interesantă: Bufnilă, Cărășel, Belei, Hăulică, tot nume, dar nu se întîlnesc la orice pas, parcă-i altfel decît te numești Popescu, Ionescu, Mircea, Radu... Oricum, nu cred că domnul Cărășel a făcut bine publicîndu-și romanul sub pseudonim. Cărășel e un nume consacrat în fandom; multă lume știe că Harry T. Francis este un pseudonim al său; dar cei din afara fandomului, care nu știu cine se ascunde în spatele acestui nume, vor fi tentați să-și spună: *„Iar un scriitor necunoscut, cu copyright ieftin! Mai bine cumpăr cartea unui autor celebru!"*

Al doilea motiv pentru care domnul Cărășel trebuie să scoată berea la iveală este că are ce sărbători: o carte bună, pe care ar fi trebuit s-o publice sub nume propriu.

Vînătoare de noapte este un roman interesant. Acțiune palpitantă, cu multă tensiune și răsturnări dramatice de situații care te prind și te face curios să afli sfîrșitul. Domnul Cărășel se dovedește a fi același scriitor de talent pe care-l știu de mult. Povestea se desfășoară pe o planetă misterioasă, artificială, plină de făpturi bizare, ce-și caută identitatea. Caractere bine definite. Un umanism ce impresionează.

Să nu lungim vorba, nu vreau să povestesc cartea, voi lăsa cititorilor plăcerea de a o savura.

Personal, aștept ca romanul domnului Cărășel să concureze pentru premiul convenției naționale din acest an. Și berea...

BOOKSHOP

Ultimele noutăți horror în Anglia

PANIC (Panică) de Curry, Hodder & Stoughton, New English Library, London, 1995, 372 pg.

Reeditare a ediției hardcover publicată la începutul acestui an tot de Hodder & Syoughton. Născută în California, Chris Curry (a cărei roman, THUNDER ROAD,a fost publicat recent de aceeași editură londoneză) scrie literatură horror și thriller inspirîndu-se atît din fenomenele parapsihologie cît și din folclorul și mitologia Americii fiind ajutată și de experiența de jumalistă în case bîntuite și în așa numitele orașe fantomă ale Vestului sălbatic.

În PANIC acțiunea se desfășoară în Santo Verde, orășelul de baștină a lui Ricky Piper și al fratelui său Robin, locul în care "greenjack"-uri, ființe inofensive cu condiția să nu le ieși în cale de Halloween, dansau în liniște în grădină și vorbeau nestingherite cu Ricky. Spre deosebire de Ricky, Robin nu le putea vedea și în consecință nu catadicsește să asculte avertismentele bunicului său. Și astfel iese în grădină exact de Halloween. La întoarcere, e evident că ceva i se întîmplase, ceva extrem de oribil. Anii trec și iată că Ricky are și el copii și trebuie să-și folosească toată tăria și diplomația pentru a face față cumplitului secret din trecutul său și pentru a înfrunta un Rău ce nu poate nici măcar fi imaginat.

Un roman plin de inventivitate și care îmbină melodrama gotică cu supranaturalul cum ar spune Ramsey Campbell. Un roman straniu dar și extrem de violent cu personaje bine creionate.

FLORIN MIRCEA TUDOR

Am primit de la prietenul nostru, Ovidiu Bufnilă, două numere din cotidianul Ultima oră, din Bacău. Am descoperit cu bucurie că domnul Bufnilă dispune de o pagină în ziarul respectiv, pe care a dedicat-o, bineînțeles, SF-ului cu: informații, comentarii și, mai ales, articole foarte incitamte. Citez cîteva titluri: "Postmodernism și Science Fiction"; "Ghetoul SF" ; "Science fiction și politică"; "Bășcălile SF": o prezentare a lui Don Simon. Toate ieșite de sub condeiul acid și virulent al lui Ovidiu Bufnilă care exprimă cu mult curaj lucruri pe care, poate, le gîndesc și alții dar, din diferite motive, nu îndrăznesc să le facă publice.

Și o surpriză: un eseu în serial, "Cyber -punk-ul și lipsa de conflict între generații", de Al. Ungureanu.

Regretăm că, fiind vorba de un cotidian local, nu putem avea acces decît la exemplarele transmise de domnul Bufnilă. Textele respective ar merita o difuzare mai largă. Prea spun lucrurilor pe nume...

VITRINA CU ILUZII

Liviu Radu

Traduceri, traducători și mari scriitori

Frank Herbert - Ereticii Dunei
Traducere de Ion Doru Brana, Editura NEMIRA
Arthur C. Clarke - Mînia lui Dumnezeu
Versiune românească : Constantin Dumitru Palcus
Editura ELIT

În articolul „Critică de direcție " („Anticipația" 523), domnul Bugariu face o afirmație pe care am susținut-o și eu față de diferiți prieteni : *" multe cărți prost traduse pretind noi versiuni, conforme cu originalele și româna literară".* O „expertă" în domeniu se dovedește a fi editura ELIT. Veți presupune că am ceva cu respectiva editură. Am, deoarece a achiziționat copyrght-ul la o serie de cărți bune și, indiferent de suspiciuni, nu mă pot împiedica să nu le cumpăr. Iar în timp ce le citesc mă enervez și-mi stric toată plăcerea. Ca traducător (din cînd în cînd) știu ce înseamnă să lucrezi sub presiunea timpului. Și mai știu ce înseamnă un redactor de carte bun, care să descopere eventualele scăpări. Iar editura respectivă preferă să scoată „versiuni", nu traduceri, sau, ca să-l citez iar pe domnul Bugariu, „fușereli". În „Ultimatumul lui Bourne", un thriller de calitate al lui R. Ludlum, gorgona Meduza este numită „Șerpoaica", adică, după cîte știu eu femininul de la șarpe. Mitologicul personaj era o femeie cu păr din șerpi, nu un șarpe, chiar feminin. Iar romanul lui Clarke, „THE HAMMER OF GOD", devine „Mînia lui Dumnezeu", din motive cunoscute doar de editor, pentru că subiectul cărții se referă la posibilitatea ca, în anul 2110, un asteroid să izbească Pămîntul, ca un ciocan uriaș... Altfel, traducerea e coerentă, românească, iar acolo unde textul ridică probleme sînt ocolite în mod elegant... Traducătorul se simte obligat să menționeze, într-o notă: *„s-a preferat o traducere literară a cuvîntului hammer – ciocan"* atunci cînd Clarke, om de-o corectitudine deosebită, înșiră cărți cu titluri asemănătoare. Pomenește de *„THE HAMMER OF Thor "*, tradus, consecvent, „Mînia lui Thor", chestie cel puțin bizară, dacă nu dovedind incultură, pentru că Thor, zeul germanic, avea drept armă și simbol un ciocan (nu o mînie). Se mai amintește de povestirea „Mînia lui Dumnezeu" de G.K. Chesterton, din ciclul „Father Brown, preot catolic și detectiv". Povestirea respectivă a apărut în limba română, cu ani în urmă, sub titlul corect, „Ciocanul lui Dumnezeu", iar eroul este celebrul abatele Brown.

Și, ca să încheiem cu această carte interesantă, plină de elemente instructive, un Clarke bun, chiar dacă nu-i o capodoperă a autorului englez, citez un fragment care m-a amuzat în mod deosebit (chiar, cîte greșeli găsiți?): *„Nucleul măsoară circa 5 km, astfel încît kilometrajul eliberat, conform calculelor mele, ar fi echivalat cu 200 milioane de megatone, sau de zece miliarde de ori bomba de la Hiroșima. Dacă 5 km ar fi diametrul și nu raza, ar trebui împărțite la numerele acestea opt".*

În totală contradicție cu o asemenea poziție se află Ion Doru Brana, unul dintre puținii oameni care ia în serios rolul de traducător, permițînd accesul publicului larg la o capodoperă, lăsînd-o să rămînă capodoperă. Deși am auzit multe opinii conform cărora „Ereticii Dunei" nu s-ar fi ridicat la nivelul primelor trei volume ale seriei (inclusiv declarația lui Spinrad), consider că părerile respective se bazează pe o lectură rapidă, superficială, a unui text foarte încărcat de semnificații. Spiritul extrapolator al lui Herbert se depășește pe sine. Sincer vorbind, reacțiile mele au fost în ordinea următoare: *„ce aiureală!"... „imposibil!"... „dar dacă?"... „cum naiba nu mi-a trecut prin cap până acum?"... „extraordinar!".* Combină elemente aparent contradictorii, urmărește evoluția în timp a unor grupuri ce apar altfel decât fusesem obișnuiți să le vedem în volumele anterioare... Și, mai ales, te zăpăcește cu diferența dintre vorbă, faptă, intenție fățișă și intenție ascunsă... Nimerești într-un labirint complicat, sofisticat, în care te descurci greu, în care nimic nu-i ce-ai bănuit inițial... Iar intriga palpitantă te derutează, îți distrage atenția de la elementele importante...

Trebuie să mărturisesc că, în orgoliul meu, mi s-a întîmplat deseori să-mi spun, citind o carte bună: cu un pic de noroc, cu mai mult talent, cu suficientă trudă, aș fi putut scrie și eu așa ceva. „Ereticii Dunei" mi-a impregnat puternic simțămîntul că n-aș fi fost în stare niciodată, în nici un fel de condiții, să creez ceva asemănător. Dați-mi voie să spun că, din partea trufiei mele, asta înseamnă supremul omagiu. Mulțumesc, Frank Herbert, acolo unde te afli! Mulțumesc, Ion Doru Brana! Abia aștept volumul următor...

DAN POPESCU

SCURTĂ ISTORIE A FANDOMUL ROMÂNESC DUPĂ DECEMBRIE 1989

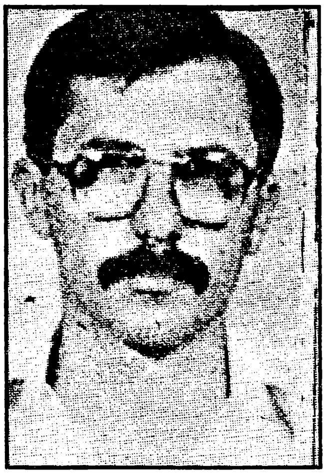

INTRODUCERE

Această scurtă istorie s-a născut din dorința de a încerca o evaluare a sistemului pe care cu voioșie-l numim fandom SF.

Doream, iar dorința persistă, să înțeleg "ce și cum", în mod deosebit cum de era și încă este posibil ca diverși fani cunoscuți mie de multă vreme, să facă afirmații plauzibile și totodată în contradicție cu cele văzute și trăite *și* de mine, ca și cum trăirile s-ar fi petrecut în universuri paralele după cum bine puncta Michael Haulică.

În cursul documentarii m-am amuzat cu tovărășismele din *Almanahul Anticipația*, m-am minunat de morcovismele publicate după decembrie 1989 și-am constatat că fandomul era: ***ba verde, ba lung, ba cu gust scandic,*** consecința firească a lipsei acelor lucrări de referință care să ofere informații nefiltrate: enciclopedii, indexuri, istorii, analize, statistici etc., etc., etc.

În consecință m-am apucat să-mi creez propria bază de date strict necesară unei evaluări oneste, o parte a acesteia fiind ceea ce veți citi dumneavoastră sub titlul *„curtă istorie"*.

Se pot face multe comentarii pornind de la această lista de evenimente și publicații, tendința principală fiind însă aceea că fandomul repetă în mic ceea ce se petrece la nivelul macro al societății românești în tranziție. Dar nu am vrut să stagnez la nivelul de constatare critică așa cum au făcut toți cei care au mai abordat această problemă pentru că, deși utilă și necesară, în lipsa unor soluții care să fie prezentate explicit, constatarea critică rămîne, (la noi, pentru că la cei de peste gard nu știu cum este) o *frecție...* Drept urmare m-am apucat să-mi confecționez o unealtă care să ne ajute să depășim stadiul acelei *idei morcoviste* conform căreia românul, fiind deștept, se descurcă și fără scule.

Și aceasta este soluția pe care o propun acestui moment: confecționarea uneltelor necesare pașilor spre înainte, adică: istorii *(din diferite puncte de vedere)* ale fandomului, un dicționar al scriitorilor români de SF, dar și de fantastic (separarea dintre SF și F este o moștenire de pe vremea cînd raționalul bun, era opus iraționalului rău și nu este de natură să aducă ceva pozitiv), statistici, analize comparative în care cifrele să rămînă cifre și să nu fie transformate/înlocuite în/cu pseudo-metafore, *îngrozitoare cursuri* de "cum să scrii..." și multe altele asemenea sau care urmează să fie inventate de acum încolo. În cele ce veți citi în continuare am utilizat informațiile din publicațiile cunoscute mie, din corespondența și din agenda proprie. Din nefericire, neputînd participa direct la toate întîmplările fandomului există multe lipsuri, în special în anii 1990, 1991 și 1992, ani în care nu existau JURNALUL SF și nici SUPERNOVA *(cea făcută de Cojocaru, Haulică, Samoilă și Tudor)*. Sper însă că se vor găsi totuși binevoitori care să dea o mîna de ajutor.

Iar acum am să las deoparte tentațiile parantezelor, explicațiilor și precizărilor și am să vă rog să participați activ la conturarea istoriei fandomului românesc.

Evenimentele anului '90

Ianuarie

—Iași:

Apare QUARK 50, 51, 52, „buletin independent de science fiction" editat de cenaclul QUASAR, realizatorii fiind: Dan MERIȘCA, Lucian MERIȘCA și George CEAUȘU. La numărul 52 a colaborat și Victor NĂNESCU. Se utilizează sintagmele „science fiction, ficțiune subversivă" și „jos autocenzura". Numerele 51 și 52 conțin un proiect de manifest al mișcării SF românești. Se propun : renunțarea la termenul impropriu de „anticipație tehnico-științifică"; independență administrativă, culturală și politică a mișcării SF; organizarea unor mijloace mass media și a unui grup editorial propriu; transformarea „Consfătuirii anuale a cenaclurilor de literatură și artă tehnico-științifică" în „Convenție națională science fiction", „forum național de alegeri și decizii ale mișcării SF, podium de premiere, loc de întîlnire și analiză a problemelor de interes general"; înființarea de urgență a unei reviste naționale de SF cu caracter independent și care să (re)prezinte interesele întregii mișcări; constituirea unui organism de tip sindical al creatorilor de SF; reluarea relațiilor cu mișcările SF din alte țări; afilierea la organisme internaționale specifice; editarea în străinătate a unor antologii reprezentative; cursuri de SF în licee și facultăți.

Nu lipsesc apelurile la generozitate și solicitările de informații pentru diverse demascări sau acces la dosarele securității, tipicării ale acelor zile.

(termenul de „convenție" este larg utilizat în lumea anglo-saxonă pentru definirea întîlnirilor amicale dintre fani și creatori; la noi, înainte de decembrie '89 , întîlnirile nu puteau fi decît cu caracter de „consfătuire" și „de lucru").

— Craiova:

Apare ORION 1/90 (al 5-lea din serie) prima revistă de SF de după evenimentele din decembrie 1989.

Februarie

— București:

10 februarie - La institutul de Virusologie are loc o adunare extraordinară a reprezentanților mișcării SF românești; gazda este cenaclul PROSPECTART adică Faur AGACHI, Sorin CAMNER-UNGUREANU și Ion Mirea ȘERBĂNESCU - RĂCOASA (în ordine alfabetică, să nu se supere, deși nu am mai auzit nimic de ei de mai bine de trei ani). Participă reprezentanți din Bacău, București, Brașov, Craiova, Iași, Piatra Neamț, Timișoara.

Pe „ordinea de zi" era un singur punct : reorganizarea fandomului..

-Numărul din 10 februarie al săptămînalului TINERETUL LIBER - SUPLIMENTUL LITERAR-ARTISTIC conține un dosar dedicat SF-ului, "un gen obligat să intre pe ușa din spate a literaturii".

— Craiova

Primește personalitate juridică ASOCIAȚIA CREATORILOR DE SF cu sediul în Craiova, cu dorința de a fi asociația națională a tuturor sf-iștilor și cu președinte în persoana lui Ion Ilie IOSIF.

Primește pesonalitate juridică SOCIETATEA FANILOR VICTOR ANESTIN din care se va contura ulterior editura SFVA

Martie

— Iași:

Apare QUARK 54 conținînd un proiect de statut al CON SF, confederația națională science fiction, organizație non-profit a asociațiilor, cluburilor, cenaclurilor etc., a creatorilor de science fiction, fantastic și avangardă în literatură și arte vizuale, a traducătorilor, cercetătorilor științifici, publiciștilor, editurilor și editorilor, organizatorilor, fanilor de science fiction și fantastic.

CON SF urma să coordoneze consultativ realizarea aspirațiilor din *Manifestul* prezentat și propus în QUARK 51 și 52. Textul acestui statut a fost conceput de Dan MERIȘCA, Ion HOBANA, Ion Ilie IOSIF și Dana SARMEȘ. Urma să fie corectat, completat și aprobat cu ocazia *Zilelor cenaclului H. COANDA* programate pentru zilele de 10 și 11 iunie 1990 la Craiova. Pentru comitetul director erau propuși Faur AGACHI, Ioan ALBESCU, Răzvan HARITONOVICI, Ion HOBANA, Ion Ilie IOSIF, Florin JUGRAVU, Alexandru MIRONOV, Mihaela MURARU MÎNDREA, Dana SARMEȘ.

— Slobozia:

Zilele cenaclului CLUB XXI, principal organizator fiind Florin JUGRAVU.

Aprilie

— Craiova:

Apare STAR TRAFIC, revista (pulp) a A.C.S.F.

Apare revista "467", inițial o continuare a Colecției de Povestiri Științifico-Fantastice ce apăruse în București pînă în 1974 și oprită la numărul 466; ulterior, după discuții (dure?) și după reluarea publicării CPSF de către ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ SA, revista și-a păstrat acest titlu original dar semnificativ.

— Iași:

Apare QUARK 55 cu proiectul de statut al FNTSF, Federația Națională de Tineret pentru Science Fiction, Științe Prospective și Impactul cu Viitorul, proiect redactat de Dan MERIȘCA, Faur AGACHI, Ioan Eremia ALBESCU, Ion Ilie IOSIF, Răzvan HARITONOVICI, Ion HOBANA.

Scopul FNTSF era de a prelua fondurile alocate mișcării SF și cercetării științifice de către defunctele UTC și UASCR. Era vizată și o bucată de patrimoniu incluzînd revista ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ (redactor șef Ioan ALBESCU) și suplimentele ei.

Deși declarată ca fiind afiliată la CON SF, FNTSF-ul dubla majoritatea activităților acestuia. Pentru comitetul director al FNTSF erau propuși: Faur AGACHI / București, Anamaria BORLAN-VALINSKI / Brașov, Aurel CĂRĂȘEL / Craiova, Dorin DAVIDEANU / Timișoara, Răzvan HARITONOVICI / Bacău, Dan MERIȘCA / Iași, Mirela PACIUGA / Craiova, Dana SARMEȘ / Timișoara, Dănuț UNGUREANU / București.

Acest Quark este ultimul din serie (s-ar părea totuși că a fost conceput și Q 56), Dan MERIȘCA orientîndu-și activitatea spre realizarea mai multor reviste. E bine să se știe că majoritatea statutelor concepute în acea perioada (eu am văzut vreo 20) aveau rădăcini clare în metodele de organizare promovate de PCR, UTC și UGSR : structuri de decizie asemănătoare, lipsa de flexibilitate, tendința de a preciza foarte multe chestiuni colaterale etc.(nici statutul Sigmei nu a scăpat „nepătat").

Deși scopul declarat al acestor suprastructuri era de coordonare consultativă, ambele statute, cvasiidentice de altfel, permiteau „acapararea puterii", cu alte cuvinte permiteau celor aflați la conducere să obțină avantaje personale, gratuități.

În acele zile, pe lîngă nemulțumirile generate de formulările statutare (și pe care nu cred că este cazul să le imputăm cuiva anume datorită lipsei generale de experiență) a circulat ideea că atît CON SF cît și FNTSF vor fi suprastructuri lipsite de o bază naturală, idee confirmată de evoluția ulterioară a evenimentelor.

— Piatra Neamț:

Obține personalitate juridică cenaclul SIGMA (înființat în 1982)

— Slatina:

Ia ființă și capătă personalitate juridică SEGRA, societate a creatorilor de SF

Iunie

- Craiova:

9-10 iunie - A VI-a ediție a *zilelor*

cenaclului H. COANDA / Ulterioara apariție a revistei STARTRAFIC (nr dublu 2-3) nu zice nimic de zilele astea, dar ne oferă o parodie de platforma-program a Asociației creatorilor de SF "liberi și nesiliți de nimeni" sub semnătura lui Peter LEB.

— Bucureşti:

Apare revista STRING / redactor şef Mihaela MURARU MÎNDREA.

Iulie

— Cernavodă:

Prima tabără de creație SF pe insula de lîngă Capidava / principal organizator Sorin REPANOVICI.

August

—Amara:

Tabăra de creație SF organizată de CLUB XXI din Slobozia.

Septembrie

— Bucureşti:

Capătă personalitate juridică cenaclul STRING

Octombrie

—Bucureşti:

Cea de a XX-a ediție a Convenției Naționale de SF, ROMCON / Singurele informații pe care le dețin provin dintr-o scrisoare de la Dan IORDACHE din Sibiu - nu am găsit nimic consemnat pe undeva prin revistele de SF despre aceasta manifestare / Dan IORDACHE a caracterizat atmosfera convenției prin „stare de perplexitate" / ROMCON-ul a fost organizat de grupul STRING;

scriitorii SF membri ai Uniunii Scriitorilor au criticat valoarea prea mică a timbrului literar (2lei);

Faur AGACHI a activat ca impresar al lui Dănuț UNGUREANU, dar fără succes.

(completarea redacției: dintre multele premii acordate ni le amintim pe cele pentru: revistă - String, copertator - Călin Popovici, Premiile Fundației pentru Tineret ale Municipiului București pentru radio - Ștefan Ghidoveanu, pentru grafică - Ionuț Bănuță)

Noiembrie

— Fayence / Franța /

1-4 noiembrie - EUROCON / la categoria scriitor sînt premiați George ANANIA și Romulus BĂRBULESCU / Mihail GRĂMESCU primește premiul de încurajare

(completarea redacției: Aurel Manole a primit un premiu pentru pictură)

PRIMA CARTE S F A UNOR EDITURI

\# ORION / Craiova - *Lumea lui Rocannon* de Ursula K. LeGuin / roman / traducere de Mihai Dan PAVELESCU / 100x140 mm / 37 L/158 p / redactor Victor MARTIN / coperta Marian MIRESCU

\# PORTO FRANCO / Galați - *Prioritate zero* de Doru Tătar / roman / 135x195 mm / 18,50 L / 168 p / lector Vasile RASCANU / coperta Cornel IONICELLI

\# URANUS / București - Fiul principalului de Kristine Saint John / traducere de Oana CHIRIȚĂ-CEARĂ / 100x187 mm /190 p / 40 L / lector Dumitru IONCICĂ / coperta Iulian ALEXE

CĂRȚI DE AUTORI ROMÂNI

1. G. Anania & R. Bărbulescu - *Ferma oamenilor de piatră* / roman / reeditare / ed. INTERCONTEMPRESS, București / 35x195 mm / 240 p / 43,50 L / coperta Marina NICOLAEV / Lector Vasile RASCANU / cartea conține o listă a lucrărilor celor doi scriitori;

2. Andrew Patrick (M.P. Alexandru) - *Tanar* / roman scurt / ed. MOLDOVA, Iași / 120x160 mm / 120 p / 20 L / coperta Dorin CRENGĂNIȘ;

3. Alexandru P. Mihai - *Cazul profesorului Roșatu* / roman scurt / ed. MOLDOVA, Iași / 120x160 mm / 80 p / 10 L / coperta Dorin CRENGĂNIȘ;

4. Constantinescu Vasile - *Dincolo de geamanduri* / culegere / ed. JUNIMEA, Iași / 130x200 mm / 244 p / 12,50 L / coperta Dragos PĂTRAȘCU / lector Gheorghe DRĂGAN;

5. Ionescu Elena & Samoilă Cornel - *Acțiunea "NICROM"* / roman / ed. ALBATROS, București / 125x195 mm / 270 p / 16,50 L / copertă Dan MIHALTIANU / lector Constandina PALIGORA;

6. Popa Ioan - *Negustorii de război* / culegere / ed. ALBATROS, București / 115x195 mm / 96 p / 40 L / coperta Aliodor MANOLEA / lector Ioan POPA;

7. Doru Tătar - *Prioritate zero* / roman / ed. PORTO FRANCO, Galați / 135x195 mm / 168 p / 18,50 L / coperta Cornel IONICELI / lector Vasile RĂȘCANU;

8. Daniel Cristian Dumitru - *Săptămîna orbilor* / roman / ed. SFVA, Craiova / romanul apare în revista "467" nr. 7-8-9 din 1990, 130x200 mm, 65 p, 30 L / coperta Viorel PIRLIGRAS / lector V. PIRLIGRAS / premiul pentru cel mai bun roman la ROMCON 1991;

9. Lucian Hanu, editor - *La orizont aceasta constelație* / antologie / ed. ALBATROS, Bucuresti / 122x197 mm / 256 p / 12 L / coperta Dan STANCIU / lector Lucian HANU;

10. xxx - *Anatomia unei secunde* / antologie / ed. FACLA, Timișoara / 140x200 mm / 224 p / 11,50 L / redactor I. ROVINA;

11. xxx - *Artele marțiale moderne* / antologie mixtă / ed. CELELALTE CUVINTE, Bacau / 125x195 mm / 112 p / 19 L / coperta Gheorghe PARĂȘCAN / redactor Alexandru UNGUREANU;"

12. Alexandru Mironov, Ștefan Ghidoveanu, Mihai Bădescu, editori - *Cronici microelectronice* / antologie mixtă / ed. TEHNICA, Bucuresti / 167x237 mm / 156 p / 15 L / coperta Sergiu NICOLA / redactor Bogdan ZOTTA

13. Alexandru Mironov, Ștefan Ghidoveanu, editori - *Cronici metagalactice* / antologie mixtă / ed. TEHNICA, București / 167x237 mm / 152 p / 16,50 L / coperta Sergiu NICOLA / redactor Bogdan ZOTTA

14. Liana GHILIA - *Contemporanii diavolului* / roman scurt / editura PORTO FRANCO, Galați / 130 x195 mm / 72 p / 13,25 L / coperta Gheorghe MOSORESCU / lector Constantin FROSIN

15. Leonida NEAMȚU - *Deodată inevitabilul* / roman / editura ALBATROS, București / 125x200 mm / 176 p / 7,5 lei / coperta Dan MIHALȚIANU / lector Constandina PALIGORA

16. Leonida NEAMȚU - *Sferele infinitului* / roman / ed.Dacia, Cluj / 125x200 mm / 180 p / 49 L / coperta Octavian BOUR / lector Viorica MARII

17. Ovidiu PECICAN - *Eu și maimuța mea* / ed.DACIA, Cluj

18. Florin SLAPAC - *Jucăria* / ed.DACIA, Cluj

19. Dumitru VĂCARIU - *Aventura dincolo de timp* / ed. JUNIMEA, Iași

REVISTE, FANZINE, SUPLIMENTE, ALMANAHURI

Pentru o parte din cele de mai jos, descrieri detailate se pot găsi în PARADOX (1990 și 1991) și în ultimele 2 volume ale revistei "467".

\# ADEVĂRUL LITERAR ȘI ARTISTIC / București - Supliment săptămînal al cotidianului ADEVĂRUL / publica ocazional SF datorită lui Cristian Tudor POPESCU / format A3 / pulp / 16 p

\# ALFA / Codlea - Principal realizator și "patron" Sergiu SOMEȘAN / pulp / primul număr, format, A5, 32 p, următoarele, A4, 16 p / alb-negru / ultimul număr, 5, a apărut în 1991.

\# ALFA / Deva - Supliment al revistei omonime (yoga, parapsihologie, etc.) / redactor șef Mihaela FĂGET / format A4 / 20 pag. / coperta color, interior a-n / au apărut 3 numere, toate în 1990.

\# ANDROID / Bucuresti - Supliment de benzi desenate al revistei ȘTIINTĂ ȘI TEHNICĂ / principal realizator Victor TRIFAN / format A5 / 32 p / alb-negru / au apărut 2 numere.

\# ANDROMEDA / București - Revistă de modă conținînd o frumoasă B.D., CALLISTO, scenarizată de Cristian DASOVEANU după o povestire de Bogdan FICEAC / desenele Luigi DUMITRACHE / format A4 mărit / 20 p / color / un singur număr.

\# ANTICIPAȚIA - Colecția de povestiri științifico-fantastice / București - supliment de SF al revistei ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICA(redactor șef Ioan Eremia ALBESCU) / Cu nr. 467, lansat în luna mai, se reia colecția întreruptă în 1974 / format 175x250 mm / 32 p / coperta este în 2 culori pînă la nr. 499, de la nr. 500 avînd coperta complet color / interior alb-negru / Cristian Tudor POPESCU este consilier literar de la nr.468 și este înlocuit de Mihai Dan PAVELESCU de la nr.481 / de la nr.501 revista are și un director onorific , pe Alexandru MIRONOV

\# ANTICIPAȚIA 1991 / București - Almanah realizat de un colectiv din redacția revistei ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ în colaborare cu cenaclul A CINCEA DIMENSIUNE din Galați / responsabil de publicație Viorica PODINĂ / tipărit la PORTO FRANCO din Galați / 160x270 mm / 144 p / 60 L / coperta și o parte din interior sînt color / coperta reproduce o lucrare de Sabin BĂLAȘA / majoritatea ilustrațiilor interioare aparțin gălățenilor Cornel IONICELI și Aurel MANOLE / conținutul almanahului a fost "gîndit" înainte de decembrie 1989 și imprimat în 1990 / Introducerea aparține lui Ioan Eremia ALBESCU și este foarte interesantă prin punctul de vedere asupra evoluției SF-ului românesc în anii dictaturii comuniste

\# ATLANTIDA / Galați - Editura PORTO FRANCO, Galați / Principal realizator Dan STAICU / format A5 mărit / 32 p / coperta în 3 culori, interior a-n / 2 numere

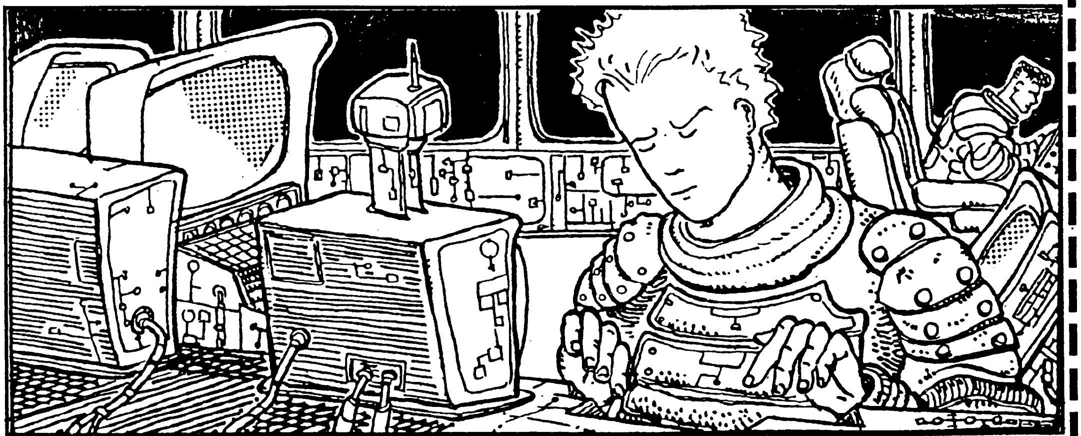

\# CARUSEL / București - Revistă de BD care publică și SF / Redactor șef Sandu FLOREA / 240x300 mm / 20 p / 18 L / color / au apărut trei numere

(completare din partea redacției: au fost mult mai multe numere, vreo 12, dacă nu ne înșelăm prea tare, oricum mult peste trei)

\# CLUB D / București - Revistă pirat reproducînd texte din almanahul ANTICIPAȚIA / format 170x230 mm / 32 p / coperta color, interior a-n / un singur număr

(completare din partea redacției: "vinovat" de această "apariție" este Lucian Băbeanu, pe atunci în "staff"-ul partidului care patrona revista)

\# CLUBUL SF / București - Editura LABIRINT / redactor Constandina PALIGORA / format A5 (130x200 mm) / 32 p / coperta color, interior a-n / 6 numere

\# COLECȚIA DE POVESTIRI INSOLITE / Satu Mare - Editura SOLSTIȚIU / re-

dactor Bogdan CIURICĂ / 120x160 mm / 32 p / coperta în 3 culori, interior a-n / 2 nr (al 2-lea se pare că a apărut în 1991)

(completarea redacției: nr. 2 a apărut în '90 pentru că noi l-am primit la Romcon XX)

FANTASTIC CLUB / București - Editura GALAXIA SUD / format A5 / 32 p / coperta color / reia texte din *Antologia Nuvelei Fantastice* fără a se menționa traducătorul / unicul număr

(completarea redacției: au apărut mai multe numere, dar numerotate straniu - 1, 2, 4, 7; numărul 7 a fost în realitate un roman de Jack London; textele din numerele apărute sub formă de fascicule nu erau luate din antologia lui Caillois, ci dintr-o antologie apărută în 1924 și intitulată "Vedenii", antologie alcătuită și tradusă de Paul Zarifopol, de altfel, deși la primul fascicul nu era menționat traducătorul, la următoarele două apare)

HELION / Timișoara - Editura OMNIS / coordonator Cornel SECU / continuă seria aparițiilor anuale / format A4 / 80 p / coperta color, interior a-n / nu apare în 1991, 1992, 1993

IRIS SF / București - Editura IRIS / realizator Sorin ȘTEFĂNESCU și Mihnea COLUMBEANU / primele 8 numere aveau 145x200 mm, nr.9 are 120x160 mm / 32 p / coperta color, interior a-n

(completarea redacției: primele 5 numere aveau coperta color și pe hîrtie cretată, iar 6-8: bicolor, pe hîrtie de ziar)

MAGAZIN / București - Săptămînal ce publica regulat SF încă dinainte de 1989 / format A3 / pulp / 12 p

OMICRON / Craiova - Supliment al ziarului DEMNITATEA / realizator Aurel CARASEL / format A3 / 4 p / pulp / a-n / unicul număr

ORION / Craiova - Supliment de SF editat de TEATRUL LIRIC Craiova / redactori Mihai DUȚESCU și Dragoș VASILESCU / format A4 / pulp / 32 p / a-n / este al 5-lea din serie, precedentele, în format A3 și 32 de pagini apărînd trimestrial înainte de decembrie 1989; al 6-lea este o revista cu coperta color, lansată cu ocazia euROcon-ului 1994 / acest nr.5 este prima publicație SF apărută după decembrie 1989

(completarea redacției: apropo de numărul 5 trebuie menționat că brambureala din tipografii de la acea oră a dus la înjumătățirea numărului de pagini și la apariția cu goluri în textele din interior, la Romcon, craiovenii și-au cerut scuze în plen pentru "modul în care a apărut revista independent de voința lor, ulterior grupul craiovean se divizează în cele două edituri ORION și SFVA care divizată la rîndu-i generează editura CRISTIAN și toate avatarurile ulterioare ale acesteia)

QUARK / Iași - infzin editat de Dan MERIȘCA și Lucian MERIȘCA, George CEAUȘU începînd cu anul 1983 / în 1990 apar numerele 50-55 și se pare caă a fost conceput și nr.56 / format A4 / 2 p / a-n

467 / Craiova - Editura SFVA (Societatea Fanilor Victor ANESTIN) / realizatori Viorel PÎRLIGRAS, Daniel Cristian DUMITRU și Dodo NIȚĂ / 130x200 mm / 32 p / coperta color, interior a-n / numerele 4, 5 și 6 apar într-un volum, iar următoarea apariție și ultima este tot un volum, dar din 6 numere, apărut în 1991 / este prima publicație de SF nouă de după decembrie 1989 / inițial s-a dorit continuarea colecției de povestiri SF editată de ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ pînă în 1974 și oprită la nr.466, dar odată cu realuarea colecției la ȘTIINȚĂ ȘI TEHNICĂ, "467" a rămas ca nume al revistei / ȘTIINȚĂ & TEHNICĂ a pierdut procesul intentat în vederea schimbării numelui "467", iar la ROMCON XX, Ioan ALBESCU a prezentat scuzele diplomatice de rigoare.

PARADOX / Timișoara - Editura PARADOX / redactor șef Lucian IONICĂ / format 165x235 mm / 32 p / coperta color, interior a-n / este a 16-a apariție ; 17 va apare în 1991, iar 18 și 19 imediat înainte de euROcon '94 (mai)

PRONITRON / Tîrgoviște - Fanzin al cenaclului ARGONAUT, principal realizator, Mircea COTÎRȚĂ / format A4 / 16 p / a-n / unicul exemplar

RIGEL / Rm. Vilcea - Editura RIGEL / format A4 / 16 p / unicul număr

SEGRA / Slatina - Editura SCRIBUL / principal realizator Marian DEACONU / format A3 / pulp / 8 p / a-n / unicul număr

SF MAGAZIN / Bacău - Editura PUR ȘI SIMPLU / redactor șef Răzvan Haritonovici / realizatorul revistei Dan MERIȘCA / format A4 / 32 p / coperta color, ilustrații interioare în 2 culori / unicul număr

SF PHOENIX / București - Editor revista PHOENIX / director Paul NANCĂ / format A4 / 16 p / pulp / a-n / unicul număr

SOLITON / București - Editat de CLUB D / director Serghei MESAROS / format A5 (170x230 mm) /32 p / coperta color, interior a-n / unicul număr

(completarea redacției: apariție datorată aceluiași Lucian Băbeanu care semnează, de data aceasta, și coperta)

SPAȚII ENIGMATICE / Iași - Supliment al revistei CRONICA / realizat de Dan și Lucian MERIȘCA, George CEAUȘU, Sorin SIMION și Vasile CONSTANTINESCU / format A4 / pulp / 64 p / a-n / unicul număr

START 2001 / București - Revistă pentru copii și tineret / publică regulat texte, BD și grafică SF datorită lui Horia ARAMĂ / apariție lunară / 240x300 mm / 24 p / 45 L în 1990, 300 L în decembrie 1994 / color

STAR TRAFIC / Craiova - Editat de STAR-TRAFIC-SF-EST ca revistă a ACSF Craiova / director Ion Ilie IOSIF / nr. 1 are format A3, pulp, 12 p, a-n; nr. 2-3 (dublu) are format 240x340 mm, coperta color, 40 p; unicele apariții

STRING / București - Editura BARICADA (primele 2 numere), apoi editat de ECCE HOMO (București) în colaborare cu TORNADA / redactor șef Mihaela MURARU MÎNDREA / Nr.1 format A4, 48 p, coperta color, interior a-n, ilustrații deosebite; nr.2 format 160x240 mm, 96 p, coperta color, interior a-n, dar foarte îngrijit: numerele următoare au format aprox. A5, număr de pagini și calitate grafică în scădere: nr. 5 apare în 1993; nr. 6 apare în 1994

UNIVERSUL COPIILOR / București - Este noul nume al revistei CUTEZĂTORII / publică ocazional SF, în special BD / 240x300 mm / 24 p / color / 500 L în decembrie 1994 / numere speciale SF : 31-32 din 1990, 21-22 din 1991 s.a./ bilunar

În afară de publicațiile prezentate pînă acum, au apărut foarte multe rubrici de SF în jurnalele mainstream, de actualități, literare sau tip "magazin".

© pentru (completarea redacției: ...)

***BI**-ρ-cratu'*

RAY BRADBURY

Apeductul

Războiul aduce moarte și suferință. Drepturile omului încetează a mai fi principii universale, iar solidaritatea se limitează la grupuri mici, sau familii. Pentru restul societății, legea junglei devine supremă. Omoară sau vei fi omorît. Supraviețuiește cu orice preț. Această povestire ne relatează despre viața unei mici comunități luptîndu-se să trăiască într-o lume în care omul a devenit un lup între lupi.

Se întindea de-a lungul întregii țări în arcade mari de piatră. Era gol acum, doar vîntul îi trecea prin porți. Durase un an ca să fie construit, din pămînturile din Nord, pînă în cele din Sud.

„Curînd", le spuneau mamele copiilor lor, „curînd Apeductul va fi terminat. Apoi se vor deschide porțile, acolo la o mie de mile în nord, iar apa rece se va revărsa în puhoaie către noi, pentru recoltele noastre, pentru mesele noastre."

Copiii priveau cum Apeductului i se punea piatră peste piatră. Se înălța semeț, mai bine de zece metri către cer. La fiecare sută de metri, cîte un cap de dragon urma să verse apa binefăcătoare în rezervoarele din curți.

În Nord nu se găsea o singură țară, ci două. Ele își încrucișaseră săbiile de foarte, foarte mulți ani. Acum, în Anul Terminării Apeductului, cele două țări din Nord trăseseră una asupra celeilalte un milion de săgeți, iar un milion de scuturi se ridicaseră ca niște sori strălucitori. Se auzea un vaier continuu, așa cum se aude oceanul pe un țărm îndepărtat.

La sfîrșitul anului, Apeductul fusese terminat. Oamenii din Sudul Însorit așteptau întrebînd: „Cînd va veni apa? Cu războiul din Nord, oare nu vom muri de sete, oare recoltele noastre nu se vor risipi?"

Un sol sosi în mare goană.

– Războiul este devastator, spuse el. Are loc un masacru de neînchipuit. Mai bine de un milion de oameni au fost uciși.

– De ce?

– Pentru că cele două țări din Nord se ceartă.

– Asta e tot ce știm și noi. Se ceartă.

Oamenii se strînseseră toți de-a lungul Apeductului de piatră. Mesagerii alergau încoace și-ncolo de-a lungul stăvilarelor, cu flamuri galbene în mîini strigînd: „Aduceți vase și ligheane, pregătiți-vă pămînturile și plugurile, deschideți-vă băile, veniți cu pahare și căni".

„Vine!". Vîntul trecea ca o vijelie din om în om de-a lungul celor o mie de mile.

Și de la mare distanță se auzea un vuiet crescînd, sunetul pe care-l face un lichid în canalul de piatră. Se scurgea încet mai întîi, apoi mai repede și mai repede, năvălea în țară, în Sud, sub soarele torid.

„E aici! Are să vină din moment în moment. Ascultați!" spuneau oamenii. Își ridicară paharele în aer.

Lichidul începu să se scurgă prin stăvilare, prin gurile dragonilor, în băile de piatră, în pahare, în pămînturi. Pămînturile deveneau bogate pentru strînsul recoltei. Oamenii se spălau. Era o veselie generală transmisă rapid dintr-un oraș în altul.

– Dar, mamă, spuse un copil ridicîndu-și paharul și agitîndu-l. Asta nu e apă!

– Taci din gură, spuse mama.

– E roșie și groasă, spuse copilul.

– Ia-ți săpunul și spală-te, nu mai pune atîtea întrebări, răspunse ea. Fugi acasă repede, deschide stăvilarul și plantează orezul.

La cîmp, tatăl și cei doi fii ai săi rîdeau ca niște apucați.

– Dacă ține tot așa, ne așteaptă vremuri bune. Un siloz plin și un corp curat.

– Nu-ți fă griji, îi spuse unul dintre fii. Președintele și-a trimis un reprezentant în Nord, să se asigure că cele două țări vor continua să se certe.

– Cine știe, poate că va fi un război de cincizeci de ani! Cîntau și zîmbeau.

Iar seara, se întinseră fericiți, ascultînd zgomotul plăcut al Apeductului, plin și bogat, ca un rîu curgînd prin pămînturile lor, pînă dimineața.

Traducerea
Rafael CÎRLIG

LE COIN D'ERIC VIAL / AIX -EN-PROVENCE / FRANCE

HOT SKY AT MIDNIGHT (1994) Robert Silverberg
(Ciel brulant de minuit / Paris, Laffont, 1995)

Secolul XXIV nu pare a aduce numic bun. Efectul de seră și dispariția stratului de ozon au transformat cea mai mare parte din Europa și America în deșert (contrar Israelului și țărilor arabe, în sfîrșit aliate, beneficiind de un climat tropical umed care le aduce prosperitatea), ceea ce a mai rămas și nu este o cantitate neglijabilă, se află sub controlul, a se citi "colonizat" de două companii multinaționale japoneze rivale. Poluarea face ca aerul să devină din ce în ce mai greu respirabil. Meteorologii supraveghează mișcarea norilor toxici și dau sfaturi privind utilizarea medicamentelor care permit rezistența la razele solare. Cargouri uriașe remorchează ghețari pentru alimentarea cu apă a marilor orașe, iar oceanele, vaste "gropi de gunoi", semănă din ce în ce mai mult cu "supa originală", dar în care reacțiile chimice nu creează viața, ci organisme unicelulare patogene. In fața unei asemenea perspective unii încearcă adaptarea biologiei umane, grație unor manipulări genetice care amenința să transforme ființa umană în ceva care, cert, nu mai depinde de oxigen, dar nici nu mai seamănă cu ființele umane. Acest lucru îi idignează pe "umaniști", asemănători cu ecologiștii zilelor noastre. Alții visează la nave intersiderale. Alții trăiesc pe orbită, în stații care au devenit state independente incontrolabile. Cei care pilotează vasele spațiale superluminice, beneficiază de o "superviziune" care dau lumii și oamenilor un spect particular, și se plătește cu pierderea viziunii normale, sau, mai bine zis, a vederii. Amestecați toate acestea, și introduceți personajele: un adolescent sud -american, produsul unei manupulări genetice, dotat cu superviziunea de care aminteam mai devreme, trăiește pe o stație orbitală, și-i ajuta pe cei urmăriți de ființe extraterestre; un biolog, puțin speriat de proictele subordonaților săi și tracasat de o prietenă insuportabilă; un meteorolog, prieten cu precedentul, și pe cale să devină căpitan pe remorcherul unui ghețar; un spion evreu; un "umanist" nimfoman. Rezultatul este un roman interesant, în care abundă ideile și situațiile originale, și dacă este ceva care nemulțumește, este sentimentul de neterminat. Cititorul care este confruntat cu un univers, și vede numai o parte din acestea, să sperăm că Silverberg, mai devreme sau mai tîrziu, va reveni pe urmele pașilor săi și va dezvolta pistele schițate.

Traducere: NICOLAE C. ARITON

SCRISOARE DESCHISĂ

Domn Bănuță, mîncațaș... lasă fa pauză, că hînțelege el, că hamărît nume mai hai, că putea să te cheme măcar Leu sau Sută. Nepotămiu Fănfănel că hașa la botezat tacsu, Fanfan la Tiulip, hăilalți lea zis Dobrin, Pîncălab Săgeata Carpaților și Scaramuș, nu mai ríde proasto, că și ție ția zis tactu Zambilica-Cercelușa, că nu-ți hajungea hun nume, dă te strigă toți pretinii tăi răcări Zambi, ca pă morții hăia dă hînvie, cam văzut io un film pă video, Fănfănel caremi citește hîn fiecare siară ziarili să mai știu și io cei pă lume și pă care babă dîn vecini a mai violato golanii a crezut că scapă de corvoadă și sa hapucat să mă toace la gămălie cu Jurnalul SF de sa hînșelat mititelu că acilea găsești chestii mai dăocheate ca hîn ivinimentu.

Așa am haflet dă povestea cu hăla deși Zelezny și co să dea biștari la rumâni. Acuma io ham cunoscuto pă măsa cînd ham fost tînără și mo dus Hantonescu la Bug. O chema Filofteia lu Covaci și era babă bătrînă da să lauda tot timpu cu fisu dîn Hamerica. Că io poci să vă zic că știu multe limbe, că altfel cum săi fraierești pă gorobeți, că numili ăsta dă Covavi înseamnă pă rumănește hierar și nu știi ce nașie e ăla dăl poartă că poa să fie și țigan și ungur și rumân și altă nație de sa făcut hierar. Filofteia aia dă care zic era țigancă dîn Bocovina iar fisu cînd o plecat în Hamerica șia schimbat numili în Zelazny, pă leșește, că la polonizi înseamnă dă hier ori al dă lucrează hieru, adică hierar. Așa că Zelaznyu vostru e rom deai noștri, nu rumân, iar ăi de ășteaptă paralili poa să belească sula. Scrie fa, că sulă nui cuvînt dă rușine căi hunealtă dă cizmărie și să vîră în coaste, nu unde țiar place ție căi hadevărat căi dă hier, dai subțire și cu vîrfu ascuțit. Așa că io zic să nu mai scrieți prostii ca să amăgiți fraierii. Iar tu, dom Bănuț, schimbați numili hăla hamărît și ziți Dolar, Șiling sau Penny că poateți place. Am scris io, Safta Florăreasa, aia dă vinde ghiocei și zambili la colț la Lizeanu cu Barbu Ghica, cu mîna lu nepoatămea.

Semneazăte fa așa cum scrie pă cartonul dă vizetă

Zambila Cercel - Protopopescoviceanu
licențiată
în litere și filozofie
Director cultural al
Organizației Mondiale a
Romilor Independenți

R.S.Scriu aceste rînduri după ce bunica a verificat epistola și a corectat -o după cunoștințele ei gramaticale. Țin să vă comunic că OMRI nu se implică în nici un fel în afirmația că Zelazny e rom. Vă garantez însă că zelazny înseamnă, într-adevăr, în limba poloneză, "de fier", iar în cehă nu există nici nu cuvînt cît de cît asemănător. Deci informația publicată de dumneavoastră e eronată. Dacă doriți amănunte, poate ne întîlnim și discutăm mai pe larg, că v-am văzut la televizor și sunteți tare simpatic...

Minunata anchetă telefonică a doi vajnici sfei independemți, obiectivi și fideli observatori ai fenomenului Capi-(mu)-dava

Mi se rupe... ceva în inimă cînd mă gîndesc la Atlantykron.

Inițial n-am vrut să scriu nimic despre. Aș fi fost prea subiectiv. Mă rog, e problema mea.

Unii vor spune că ei ar fi avut. E problema lor. Să scrie – și să trimită încoace.

Așadar îl iau pe celebrul C.T. și plecăm (prin redacție și cu telefonul după noi) la o mică anchetă.

L.S.–Alo, Liviu Radu? Ce părere ai despre Atlantykron?

L.R.– Păi, n-am fost acolo.

C.T.–Tocmai de aceea!

L.R.– A, a fost extraordinar și țin să-i felicit pe toți editorii din lume (în speranța că voi debuta și eu în volum – *antum*). S-a muncit mult, s-a creat...

L.S.– Liviu, nu te mai aud!

(în realitate îl aud perfect).

Îl sunăm pe Com.

L.S.– La semnalul următor va fi ora zero, tic.

S.A.C.– Scuză-mă că te întrerup, dar eu nu sînt acasă, sunt(!) la Glasgow...

C.T.– Aha, nu știam că ai robot.

S.A.C.(confidențial)– Adevărul e că am *unul* excelent, *(perversul se aude o voce din off)* I-am trimis în locul meu acolo. Mi-era frică să nu fiu răpit.

L.S. & C.T (pentru evitarea responsabilității) – Nu te simți bine, fiule?!

S.A.C.(suav) – *Mă simt nenăscut în mașina de scris.*

Wops (now!), respirația morții corodă receptorul.

L.S. –Costi Gurgu?

C.G. –Nici eu n-am fost !

C.T. – O.K... Ia spune, ce părere ai despre Maciste?

C.G. –Cam subiectiv tipu', în sensul că promovează numai valoarea, plusvaloarea și stocvaloarea.

C.T. –Aha. Și cum se face că ești pe primul loc?!

Ne repezim precum vulturii amabili:

L.S. –Calomnie, calofilie și zoofilie! Costi, ai nevoie de un avocat <u>*bun?*</u>

C.T. –Te vei retrage cînd vei ajunge la o mie de puncte precum Pele?

Costi Gurgu trîntește telefonul.

L.S. –Don?

D.S. – ***Stuka fractalul***

– spune păpușa

)... ***vine, vine <u>moartea</u>*** !!!(

Stuka- Mukal zise curca...

Închidem telefonul. Don crează.

(Continuarea povestirii o veți putea citi într-un număr triplu JSF–special Don Simon.)

L.S. –Alo, Ana-Maria Negrilă? Cum ți s-a părut Atlantykronul văzut din Austria ? Cum te-ai simțit cînd ai rămas fără pașaport?

A.M.i.N. – *Fragile... Schimbarea la față... Copilăria lui Munchausen...*

Vocea-i se pierde în binecunoscutele acorduri ale lui Strauss (sau *La Bouche*, nu contează).

Tocmai atunci sună celălalt telefon.

Vocea (cavernoasă):– Alo, JSF, am un text pentru dumneavoastră.

L.S. –Taie începutul, scurtează finalul, schimbă subiectul și modifică stilul de abordare. Cum vă numiți?

Vocea: –Isaac Asimov!

C.T.: –Să trăiești, nenicule, tre' să faci cinste pentru numărul special!

I.A.– Vreau să vă spun că am fost și eu la Atlantykron.

L.S. –Spune repede, c-avem treabă!

Cum te-ai simțit acolo?

I.A. –Oricum mai bine decît la propria mea incinerare.

Sunăm la Norman Spinrad.

N.S.–Go fuck yourself, you stupid asshole!

Luăm legătura cu Roma.

L.S. -Allo, senior Roberto, io sono ...

R.Q.–I do not understand Italian. Please, speak English!

Atunci ne sună George Martin. E trist.

G.M. –Ăia de la Studioul de Film MGM-Capidava au refuzat ecranizarea nuvelei mele *Regii nisipurilor* , dar recunosc că alegerea *Mîinilor lui Solomon* (de Serge Brussolo - vezi JSF 129) a fost mult mai inspirată...

L.S. –Bine, țuțu!

Pe linia I I (și echidistantă) Liviu este sunat de cîteva admiratoare, (13-14 ani) Claudia, Naomi, Linda și Cindy.

Io, Cătălin, în deplinătatea facultăților mintale și în totală cunoștință de cauză, formez 2111141.

–Cu Alex, iute!

–La telefon.

–Sînt Liviu Surugiu, un mare admirator al editorialelor dumneavoastră din *CPȘF-Anticipația... Întrebare:* Este posibil ca Jac Și Rac să-și orienteze tirul atomic dinspre arhipelegul Mururoua spre insula Atlantykron? În caz afirmativ, ne vom petrece vacanța '96 în Pacificul de Sud?

A.M.: *Răspuns:* Sperăm să fie așa...

Cititorilor noștri, ancheta va continua în numerele viitoare. De aceea, vă rugăm, rămîneți acasă, lîngă telefon și așteptați-ne!

Liviu Surugiu
Cătălin Teniță

JURNAL DE FRONT

Tabăra de creație ATLANTYKRON 1995

Ultima ediție a *Taberei Internaționale de Vară de Creație SF* s-a desfășurat și în acest an pe întinsul insulei Atlantykron. Numărul de participanți a fost mai mare decît a dorit organizatorul, dar, în marea lor majoritate, au reușit să supraviețuiască pînă la gătarea taberei.

Între lehamite și indiferență

Nu disperați, nu acestea au fost stările de spirit pentru toată populația tranzitorie a insulei. Pentru unii a fost mai rău, pentru alții, nu. Ca de altfel și pentru copacul Mișu, nume sub care cunoscătorii identifică locul unde funcționează, pe durata taberei, gazeta de perete / copac a insulei.

Capidava este locul de odihnă a cernavodenilor, ocupat temporar de o șleahtă de SF-iști, ocupați la rîndul lor de cernavodeni și de pescari, aceștia din urmă ocupați cu pescuitul și băutul. De pe mal, insula se vede ca o insulă, dar odată ajuns în interiorul ei, te izbește un univers virtual paralel, o lume a posibilului mental, o mirifică zonă de vis, compromis și lehamite. Între două mese de prînz, (adică de azi/mîine) oamenii au fost relativ liberi să facă ceea ce vroiau mușchii lor. Cele două vaci de asemenea, ca și cîinii apăruți ulterior, însoțiți de stăpînii lor bipezi. Calculatoarele au trebuit, însă, să facă ceea ce vroiau alții, și întîmplător, nu toată lumea vrea la fel. Și din nou această lehamite. Aleluia.

De creat am mai crea...

Ca în orice tabără de creație Sf, au existat o mulțime de teme de concursuri, cu lucrări aduse de acasă sau create ad-hoc. Cu toate că nu au fost mentionate explicit ca și concursuri, dansatul pe bac, prăjitul la soare și facerea de focuri nocturne au întrunit cei mai mulți participanți. Jurizarea pe segmente a lucrărilor prezentate a fost făcută de mai multe colective, din care au făcut parte împreună sau pe rînd: Mihail Grămescu, George Ceaușu, Monica Nicolau, Iulia Anania, Aurel Manole și încă mulți alții.

Concursurile de miss și mister s-au terminat la egalitate, unu la unu. Un mister și o miss. Mutanții au rămas în afara concursului șis-au manifestat ca atare, pe toată durata taberei. Care au fost adevărații mutanți, nu s-a stabilit nici pînă la ora actuală, iar comisia de mediere nu s-a înființat pe motiv de titlul precedent.

Undeva, într-un loc denumit de cartografii oficiali ai insulei drept Science Town, încadrat de afișe cu nume de sponsori, s-au aflat timp de zece zile calculatoarele. Ele n-au apărut din neant și n-au venit singure. Domnii Florin Munteanu și Pierre de Hillerin au ridicat nivelul de pregătire tehnică, sportivă și în ale autocunoașterii individuale a majorității viețuitoarelor prezente. Poate mai des ca alții, cele două vaci străbăteau zona în mod haotic, dar perseverent, exclamînd cu dexteritate obstacolele impuse de prezența temporară a omului civilizat. Calculatoarele au fost foarte bune, pentru că oamenii au făcut pe ele teste, s-au jucat game-uri, au scris texte și au făcut fanzine. Vacile n-au reușit să facă nimic, poate doar cîinii, dacă au ajuns în zonă nesupravegheați. Aparatura video și de proiecție a arătat tuturor documentare științifice și de SF, iar oamenii au arătat că pot sta pînă seara tîrziu să se uite la imagini, chiar dacă e frig și țînțari.

Cine nu vorbește, tace

Acest titlu vrea să spună că au avut loc mai multe cenacluri de noapte, de după amiază și de zi, între mai mulți sau mai puțini oameni. Acolo s-a citit, s-a comentat și s-a tăcut SF. În plină dimineață, începînd cu ora 11, a început de mai multe ori matinalul Radio Atlantykron. Adică Mara Popa & Rabi + mai mulți aflați întîmplător pe acolo.

Și a fost ziuă și a fost noapte și-a fost a cincea tabără.

Călin GIURGIU

Iîn imagine Iulia Obreja, redactor TV Iași (inițiatoarea unor filme mai mult sau mai puțin SF filmate pe insula Atlantykron) și Călin Giurgiu, președintele grupului PONCI.
Cei doi oferă un exemplar al faimoasei antologi *Motocentauri pe acoperișul lumii* acelui/acelei care va depista posesorul/posesoara picioarelor din plan îndepărtat.

Despre jurizarea concursului așa zis literar „una pe zi"

Se pare că a avut loc a V-a ediție a taberei de creație Atlantykron. Organizatorii spun că a ținut 10 zile, participanții nu bagă mîna în foc pentru asta, fiindcă insula e un spațiu deosebit unde pierzi noțiunea timpului. Nu știu cînd a fost Luni sau Joi sau dacă au fost. Nu pot povesti ce s-a întîmplat în tabără. Ea e pentru fiecare dintre participanți altfel și farmecul ei constă în faptul că fiecare alege ce-i place.

Au avut loc concursuri, s-a creat, s-a rîs, s-a vorbit, s-au îndeplinit planurile la toți indicatorii, dar nimic nu a fost forțat, nimic nu a putut fi impus, deși poate s-a dorit asta.

Mi-a spus Adi să scriu despre jurizarea concursul literar *„Una pe zi"* așa că mă conformez. În general lucrările mi s-au părut proaste, dar nu te poți aștepta la lucruri geniale scrise în 24 de ore pe o temă dată, concursul a fost organizat ca un „exercițiu" zilnic. Și cei antrenați s-au văzut. Demne de a fi publicate mi s-au părut lucrările lui Laurențiu Turcu și poezelele onoratului nostru redactore șef.

Dezamăgirea cea mai mare am avut-o cînd am citit lucrările ce aveau ca temă basmul. Participanții ori n-au citit basme, ori irealul atmosferei din tabără îi depășise, oricum nici o lucrare nu mi-a indus starea aceea de vrajă pe care ți-o dă citirea unui basm (un licăr de speranță mi-a dat lucrarea lui Marian Cherchelus care, puțin șlefuită ar fi putut fi. Despre criteriile de jurizare... ați pica pe spate dacă v-aș spune că în calitate de membru al juriului am avut "ț"-șpe feluri de a privi textele, atît din punct de vedere al... cît și din unghiul... pe care le-am notat diferit în funcție de.... dar pentru mine povestirile se împart în texte care spun o poveste și texte care nu spun nimic. Indiferent cîtă filosofie sau bucătărie ar conține în ea, o proză trebuie să-mi povestească ceva. Chiar dacă e prost scrisă, dacă spune o poveste mai sînt speranțe, deoarece stilul îl capeți în timp. A spune o poveste e un talent nativ. *(Pentru mai multe amănunte a se consulta colegul și prietenul nostru în ale scrisului Ovidiu Bufnilă).*

De lucrările din concurs nu îmi mai amintesc mare lucru.

(Ăsta e alt criteriu de-al meu. O lucrare de care îmi amintesc după un timp e o lucrare care merită atenție.)

În concluzie cele enumerate mai sus sînt chestiuni pur subiective, nu le puneți la inimă și nici altundeva. V-ați lămurit nu?

ISOSCEL